

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech
soudních poplatků

Sestavila

PETRA POLIŠENSKÁ

JUDIKATURA

**PŘEHLED JUDIKATURY
ve věcech soudních poplatků**

PŘEHLED JUDIKATURY

ve věcech soudních poplatků

Sestavila
Petra Polišenská

Vzor citace: Polišíenská, P. Přehled judikatury ve věcech soudních poplatků.
Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, s. 280.

Právní stav citované judikatury byl uzavřen k 31. 7. 2011

© Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011

ISBN: 978-80-7357-691-2

PŘEHLED JUDIKATURY ve věcech soudních poplatků

<p>Úvod 9</p> <p>I. Soudní poplatky obecně 11</p> <p style="padding-left: 20px;">1. Problematika soudních poplatků ve správním soudnictví 11</p> <p style="padding-left: 20px;">2. Kumulace soudního poplatku 14</p> <p style="padding-left: 20px;">3. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví 21</p> <p style="padding-left: 20px;">4. Ústavně konformní výklad povinnosti platit soudní poplatek. Identická rozhodnutí 28</p> <p style="padding-left: 20px;">5. Ústavně konformní výklad povinnosti platit soudní poplatek. Přístup k soudu 30</p> <p style="padding-left: 20px;">6. Úhrada soudního poplatku za podání žaloby proti více správním rozhodnutím, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána též den stejným správním orgánem 34</p> <p style="padding-left: 20px;">7. Osвобоzení od soudního poplatku a zastavení řízení pro nezaplacení poplatku 39</p> <p style="padding-left: 20px;">8. Rozhodování obecných soudů o náhradě nákladů řízení 42</p> <p style="padding-left: 20px;">9. Účinky zpětvzetí žaloby v občanském soudním řízení učiněného dříve, než začalo jednání 48</p> <p style="padding-left: 20px;">10. Podmínky zastavení soudního řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku 52</p> <p style="padding-left: 20px;">11. Rozhodování soudu o nákladech řízení 54</p> <p style="padding-left: 20px;">12. Nesprávnost ztotožnění správce konkursní podstaty s fyzickou osobou, která tuto funkci vykonávala 57</p> <p style="padding-left: 20px;">13. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Výzva k zaplacení soudního poplatku a její doručení 62</p> <p style="padding-left: 20px;">14. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Lhůta k zaplacení soudního poplatku ... 63</p>	<p style="padding-left: 20px;">15. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Výzva k zaplacení soudního poplatku z návrhu na zahájení řízení 67</p> <p style="padding-left: 20px;">16. Soudní poplatek ze žaloby o přivolení k výpovědi z nájmu bytu 70</p> <p style="padding-left: 20px;">17. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Zastavení řízení o správní žalobě pro nezaplacení soudního poplatku ... 71</p> <p style="padding-left: 20px;">18. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Výzva k zaplacení soudního poplatku a její doručení účastníkům řízení i jejich zástupcům 74</p> <p style="padding-left: 20px;">19. Zastavení občanského soudního řízení v souvislosti s nepřiznáním osвобоzení od soudních poplatků ... 79</p> <p style="padding-left: 20px;">20. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Zaplacení soudního poplatku ve správním řízení 82</p> <p style="padding-left: 20px;">21. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Nesprávná aplikace jednoduchého práva obecnými soudy 85</p> <p style="padding-left: 20px;">22. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Lhůta k zaplacení soudního poplatku a doručení výzvy k zaplacení soudního poplatku 90</p> <p style="padding-left: 20px;">23. Právo na přístup k soudu. Zastavení občanského soudního řízení pro nezaplacení soudního poplatku ... 96</p> <p style="padding-left: 20px;">24. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Doručení výzvy k zaplacení soudního poplatku 98</p> <p style="padding-left: 20px;">25. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Výzva k zaplacení soudního poplatku ve správním soudnictví 102</p> <p style="padding-left: 20px;">26. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Zásah do práva na soudní ochranu 106</p>
---	--

27. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Povinnost soudu doručit výzvu k zaplacení soudního poplatku nejenom právnímu zástupci účastníka řízení, nýbrž i účastníkovi řízení samotnému	108	odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod	137
28. Nedostatek nebo vada průkazu k jednání za právníckou osobu. Soudní poplatek z dovolání proti rozhodnutí procesní povahy	110	41. Vrácení soudního poplatku při zpětvzetí návrhu na zahájení řízení	139
29. Zpoplatnění zápisu změny názvu ulice bydliště jednatele společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku	111	42. Soudní poplatek a vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů	141
30. Zastavení soudního řízení pro nezaplacení soudního poplatku	113	43. Vymáhání poplatků	143
31. Povinnost platit soudní poplatek ve správním soudnictví. Právo na soudní ochranu	117	44. Soudní poplatek při napadnutí více správních rozhodnutí jednou žalobou	144
32. Povinnost platit soudní poplatek ve správním soudnictví. Písemná výzva k zaplacení soudního poplatku	119	45. Soudní poplatky při odmítnutí odvolání	145
33. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví. Dodatečné zaplacení soudního poplatku	122	46. Stanovisko k výkladu zákona o soudních poplatcích	149
34. Zastavení řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku ve stanovené lhůtě	124	47. Bezdůvodné obohacení. Placení soudních poplatků. Žaloba podle § 131a obch. zák.	150
35. Osвобоzení od soudních poplatků v řízení o nárocích podle zák. č. 42/1992 Sb.	126	48. Přípustnost dovolání. Osвобоzení od soudních poplatků.	152
36. Průtahy v soudním řízení. Povinnost navrhovatele v soudním řízení zaplatit soudní poplatek	127	II. Předmět soudních poplatků	154
37. Možné hmotněprávní důsledky procesních rozhodnutí	130	49. Některé otázky výkladu ustanovení zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 78/1995 Sb. a ve znění zákonů č. 118/1995 Sb. a č. 160/1995 Sb.	154
38. Rozdíl mezi smírem schváleným ve smírčím řízení podle § 67 a násl. o. s. ř. a smírem schváleným v řízení podle § 79 a násl. o. s. ř. z hlediska zákona o soudních poplatcích 133	133	III. Poplatníci	160
39. Osвобоzení Slovenské republiky od soudních poplatků	135	50. Doručení usnesení o povinnosti zaplatit soudní poplatek z odvolání	160
40. Právo každého domáhat se stanoveným postupem svého práva u soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6		51. Soudní poplatek v řízení o ochranu osobnosti při více účastnících	162
		52. Nerozluční společnosti a soudní poplatky 164	164
		IV. Příslušnost soudu	167
		53. Řízení před soudem. Zastavení řízení o kasační stížnosti	167
		V. Vznik poplatkové povinnosti	168
		54. Soudcovské zástavní právo a soudní poplatky	168

55. Osвобоzení od soudních poplatků. Právní nástupnictví	170	69. Řízení před soudem. Opravné prostředky. Zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku	199
56. Náhrada nákladů řízení a přiznání náhrady soudního poplatku	171	70. Řízení před soudem. Zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku	205
57. Splatnost soudního poplatku z odvolání podle zákona o soudních poplatcích ve znění do 31. prosince 2000	172	71. Povaha výzvy odvolacího soudu k zaplacení soudního poplatku za odvolání	205
VI. Sazby poplatků	179	72. Povaha usnesení, kterým odvolací soud vyzval účastníka k zaplacení soudního poplatku za odvolání	206
58. Poplatníci soudního poplatku při podání společné žaloby	179	73. Soudní poplatek v řízení o prodeji zástavy	207
VII. Základ poplatku	182	74. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví	209
59. Soudní poplatky a příslušenství pohledávky	182	75. Postup soudu při nezaplacení soudního poplatku za správní žalobu ve správné výši	211
60. Položka 1 přílohy k zák. č. 549/1991 Sb.	183	76. Vrácení soudního poplatku zaplaceného po zastavení řízení	212
61. Soudní poplatky u více peněžitých nároků	184	77. Řízení před soudem. Zaplacení soudního poplatku	213
62. Nároky žaloby a soudní poplatky	186	78. Povaha lhůty k zaplacení soudního poplatku	214
VIII. Splatnost poplatku	188	79. Sídlo právnické osoby. Řízení před soudem. Zaplacení soudního poplatku	215
63. Splatnost soudního poplatku z odvolání podle zákona o soudních poplatcích ve znění před novelou č. 255/2000 Sb.	188	X. Vrácení poplatku	218
64. Poučovací povinnost. Soudní poplatky ze solidárních pohledávek	190	80. Přípustnost dovolání proti usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení soudu prvního stupně o vrácení soudního poplatku. Účastníci řízení při rozhodování soudu o vrácení soudního poplatku	218
IX. Následky nezaplacení poplatku	193	81. Osвобоzení od soudního poplatku a mimosoudní rehabilitace	219
65. Soudní poplatek z návrhu na zahájení řízení o přivolení k výpovědi z nájmu bytu	193	82. Rozhodování o vrácení soudních poplatků	221
66. Odvolání. Soudní poplatek z odvolání. Zastavení odvolacího řízení. Suspenzivní účinek odvolání	194	83. Oprávnění dovolacího soudu rozhodovat o vrácení zaplaceného soudního poplatku za podané odvolání	223
67. Přípustnost dovolání. Usnesení o zastavení řízení	196	84. Vrácení soudního poplatku z odvolání	225
68. Zastavení řízení a zpětvzetí žaloby	197		

XI. Osvobození od poplatku	227	nákladů za přiložení a odstranění technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla	238
85. Soudní poplatek ze žaloby o určení právního vztahu	227	94. Osvobození od soudního poplatku v řízení o podání návrhu obce na nařízení výkonu rozhodnutí	240
86. Osvobození od soudního poplatku při řízení o výkon rozhodnutí k vymožení příplatku na zaopatření	227	95. Otázka přípustnosti „širšího“ osvobození účastníka řízení od soudních poplatků podle § 138 o. s. ř., který je již <i>ex lege</i> osvobozen od poplatkové povinnosti	241
87. Řízení před soudem. Individuální osvobození od soudních poplatků	229	96. Osvobození od soudního poplatku při plnění za škodu na zdraví	242
88. Osvobození od soudního poplatku při sporu o úhradu za zdravotní péči	231	97. Soudní poplatky. Lhůta pro vyměření a vymáhání. Postavení ručitele	243
89. Osvobození od soudních poplatků ve věcech pojistného na všeobecné zdravotní pojištění	232	98. Pravomoc soudu rozhodovat o žádosti o posečkání zaplacení poplatku nebo jeho zaplacení ve splátkách	245
90. Osvobození od soudního poplatku v řízení o zaplacení zadostiučinění za nemajetkovou újmu	233	Zákon č. 549/1991 Sb.	247
91. Osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě na přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu	235	Přehled uveřejněných judikátů podle právních předpisů	268
92. Osvobození od soudního poplatku, podává-li nejvyšší státní zástupce žalobu o popření otcovství	238	Věcný rejstřík	273
93. Osvobození do soudního poplatku v řízení o žalobě obce na náhradu			

PŘEHLED JUDIKATURY ve věcech soudních poplatků

Sestavila
JUDr. Petra Polišínská

Úvod

Přehled judikatury ve věcech soudních poplatků představuje výběr rozhodnutí vztahujících se k zákonu ČNR č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, a jeho příloze sazebníku poplatků.

Soudní řízení v České republice podléhá soudnímu poplatku, který se vybírá za řízení, případně za jednotlivé úkony soudu. Jelikož soudní poplatek lze chápat jako jistou procesní podmínku řízení, která ovšem neplatí bez výjimky (viz institut osvobození od soudního poplatku), domnívám se, že zpracovaný Přehled bude přínosem pro každodenní činnost soudů.

Do Přehledu jsem zařadila jak judikáty vytvořené z rozhodnutí Nejvyššího soudu, tak i judikáty vytvořené z rozhodnutí ostatních soudů, které byly publikovány v právních periodikách a dalších právních pramenech. Přehled obsahuje i řadu judikátů Ústavního soudu, které se problematikou soudních poplatků zabývají v hojně míře. Vytvořený Přehled je tak skutečně komplexní sbírkou a oblast soudních poplatků v procesním řízení mapuje opravdu celou.

Navíc jsou v Přehledu zařazeny i judikáty, které jsou běžně začleněny do tzv. Centrální judikatury, a přestože nebyly publikovány v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, jsou součástí centrální evidence soudních rozhodnutí, která je vedena na Nejvyšším soudu a je využívána v rozhodovací praxi soudů.

Tímto širokým záběrem do judikatury soudů jsem se snažila vytvořit celistvý souhrn judikatury z oblasti soudních poplatků, aby tento Přehled mohl být dobrým pomocníkem pro běžnou činnost na všech stupních civilního řízení.

V Poslanecké sněmovně byl dne 11. 5. 2011 schválen návrh novely zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Novela zákona vstoupila v platnost dne 22. 7. 2011, s účinností od 1. 9. 2011. K této novelizaci bylo přistoupeno v souvislosti s výrazným nárůstem počtu soudních sporů v České republice v poslední době. Ministerstvo

spravedlnosti se rozhodlo s růstem životní úrovně obyvatel naší země zvýšit míru spoluúčasti občanů na nákladech českého soudnictví. V návrhu novely zákona o soudních poplatcích se jednotlivé soudní poplatky zvyšují o 50 až 100 % a nejvýraznější zvýšení je navrhováno u poplatku za dovolání u Nejvyššího soudu. Snahou vlády je snížit množství kauz projednávaných Nejvyšším soudem a umožnit tak větší prostor pro jeho judikaturní činnost. Ministerstvo spravedlnosti přislíbilo do konce roku 2011 připravit návrh nového zákona o bezplatné právní pomoci, který by měl zmírnit negativní dopad sněmovnou schválené novely.

Autorka

Zkratky

Periodika a další prameny:

R, Rc	Sbírka rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu
PrRo	Právní rozhledy (vydává C. H. Beck)
SoRo	Soudní rozhledy (vydává C. H. Beck)
SoJ	Soudní judikatura z oblastí občanského, obchodního a pracovního práva
SJS	Soudní judikatura ve věcech správních (do dubna 2000 vydávalo nakladatelství Codex Bohemia, s. r. o., od května 2000 do konce roku 2002 ASPI Publishing, s. r. o.)
Soubor	Soubor rozhodnutí Nejvyššího soudu
Sb. NSS	Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (vydává Nejvyšší správní soud v nakladatelství Wolters Kluwer ČR, a. s.)
Sb. n. u. ÚS (SbNU)	Sbírka náleží a usnesení Ústavního soudu České republiky (vydává C. H. Beck)
Výběr	Výběr judikatury/katastrální Výběr judikatury/civilní

Centrální evidence soudních rozhodnutí

www.nsoud.cz

Právní předpisy:

Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
Listina	Listina základních práv a svobod, vyhlášená pod č. 2/1993 Sb.
obč. zák.	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
obch. zák.	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
spr. ř.	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
s. ř. s.	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

I.

Soudní poplatky obecně

1. Problematika soudních poplatků ve správním soudnictví

zák. č. 549/1991 Sb.

Ústavně konformním výsledkem interpretace zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů nemůže být taková interpretace, podle níž je účastník řízení povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, pokud se jedná o rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkající se týchž účastníků a jsou vydána též den stejným správním orgánem.

Nález Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2008, sp. zn. II. ÚS 275/2008

Sb. n. u. ÚS 67/2008, svazek č. 49/2008

Z odůvodnění:

Stěžovatelka se s odvoláním na porušení čl. 36 odst. 1 a 2 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného usnesení, kterým jí bylo s odvoláním na ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků – přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů uloženo zaplatit doplatek soudního poplatku ve výši 14 000 Kč.

Z tvrzení uvedených v ústavní stížnosti a obsahu připojeného spisu Městského soudu v Praze je zřejmé, že stěžovatelka se jedinou žalobou podanou dne 28. 11. 2007 domáhala zrušení osmi skutkově i právně zcela stejných rozhodnutí vydaných Finančním ředitelstvím pro hlavní město

Prahu ve stejný den. Uvedenými rozhodnutími bylo zamítnuto osm identických odvolání proti osmi taktéž identickým platebním výměrům Finančního úřadu pro Prahu 9, jimiž správce daně sdělil stěžovateli předpis penále za prodlení s úhradou daně z přidané hodnoty za zdaňovací období od 1. 7. 2000 do 30. 6. 2002. Právní argumentace stěžovatelky vůči všem těmto rozhodnutím je shodná, napadá je tedy jako celek, aniž by vůči jednotlivým z nich vznášela jiné námitky. Soudní poplatek ve výši 2 000 Kč byl zaplacen vylepením v kolkových známkách.

Napadeným usnesením ze dne 12. 12. 2007 byla stěžovatelka vyzvána k doplacení 14 000 Kč podle položky 14a bodu 2 písm. a) přílohy zákona č. 549/1991 Sb., tj. poplatku ve výši 2 000 Kč za každé jednotlivě napadené rozhodnutí správního orgánu.

Stěžovatelka dne 27. 12. 2007 požádala o osvobození od soudních poplatků a dne 28. 12. 2007 učinila podnět ve smyslu § 12 zákona č. 549/1991 Sb. Městský soud jejímu podnětu nevyhověl a v odpovědi ze dne 22. 1. 2008 setrval na svém názoru, dle něhož ve věcech správního soudnictví je žalobce povinen uhradit soudní poplatek ve výši 2 000 Kč za každé z napadených správních rozhodnutí, přičemž na uvedeném nic nemění ani náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 664/03 ze dne 16. 3. 2006 (N 56/40 SbNU 547) ani rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 53/2004-76, neboť dosud nebylo Ústavním soudem rozhodnuto o návrhu Městského soudu v Praze na zrušení položky 14a bodu 2 písm. a) přílohy zákona č. 549/1991 Sb.

Stěžovatelka namítá, že z ustanovení § 1 zákona č. 549/1991 Sb. ani z položky 14a sazebníku poplatků uvedeného v příloze zákona č. 549/1991 Sb. nelze dovodit, že by předmětem poplatkové povinnosti bylo jednotlivé napadené správní rozhodnutí, jak tvrdí městský soud. Předmětem poplatkové povinnosti je ve skutečnosti jeden úkon účastníka – jedna podaná žaloba. Tento názor je podepřen i nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 664/03 a Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 53/2004-76 a jejich aktuální rozhodovací praxí. Rozhodnutí městského soudu spočívá na nesprávném výkladu a aplikaci jednoduchého práva, které bylo soudem vyloženo v rozporu s ústavním pořádkem. Jedná se o rozhodnutí překvapivé, neboť je vydáno v přímém rozporu s již dříve vydaným nálezem Ústavního soudu (a rozsudkem Nejvyššího správního soudu). Stěžovatelka se dále vyjadřuje k závaznosti nálezů Ústavního soudu, v nichž byl zformulován ústavně konformní výklad právního předpisu. Zdůrazňuje, že v podmínkách právního státu je nemyslitelné, aby obecný soud s vědomím jednotné a jasně srozumitelné judikatury zvolil interpretaci, kterou Ústavní soud považuje za neústavní.

Ústavní stížnost proti usnesení městského soudu považuje stěžovatelka za přípustnou, neboť za racionální nelze považovat postup, který by ji nutil nejdříve porušit usnesení soudu o poplatkové povinnosti, vyčkat na zastavení řízení a poté podat kasační stížnost, která by opět byla zpoplatněna. V uvedeném případě by bylo možno podat ústavní stížnost teprve proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti, přičemž takto interpretované vyčerpání procesních prostředků by vedlo ke znemožnění přístupu k Ústavnímu soudu a devalvací ústavní stížnosti. Stěžovatelka v souladu s názorem Ústavního soudu vyplývajícím z jeho rozhodovací praxe využila možnosti dané § 12 zákona

č. 549/1991 Sb. a podala podnět, jímž mohlo být dosaženo změny či zrušení rozhodnutí o poplatkové povinnosti.

Městský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti uvedl, že dle položky 14a bodu 2 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb. je poplatek za žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení ve věcech správního soudnictví proti rozhodnutí správního orgánu stanoven na 2 000 Kč, tedy dle počtu napadených rozhodnutí. Skutkovou a právní identitu napadených rozhodnutí může soud konstatovat až po jejich přezkoumání. Soudní poplatek z každého napadeného rozhodnutí má být vybrán jak v případě, kdy soud rozhodne o napadených rozhodnutích jediným rozsudkem s ohledem na jejich identitu, tak i v případě, kdy tuto identitu neshledá a rozhodnutí vyloučí k samostatnému projednání.

Podle § 44 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), může Ústavní soud se souhlasem účastníků od ústního jednání upustit, nelze-li od tohoto jednání očekávat další objasnění věci. Vzhledem k tomu, že obě podmínky citovaného ustanovení byly naplněny, Ústavní soud od ústního jednání v předmětné věci upustil.

Ústavní soud nejdříve konstatuje, že shledal ústavní stížnost jako přípustnou, neboť stěžovatelka postupovala, pokud jde o vyčerpání opravných prostředků, adekvátním způsobem a ve shodě s rozhodnutím Ústavního soudu v obdobné věci (sp. zn. I. ÚS 664/03). Poté, co se Ústavní soud seznámil s obsahem připojeného spisu a přezkoumal, že tvrzení obsažená v ústavní stížnosti mají oporu v listinných podkladech, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

V projednávané věci byla zjevně spornou otázkou otázka interpretace pojmu

„žaloba nebo jiný návrh ve věcech správního soudnictví“, tj. zda její jednota je určena množstvím podání, do nichž účastník své nároky vělení, počtem rozhodnutí, jež napadá, či jinak.

K dané problematice se již Ústavní soud vyjádřil v citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 a dalších rozhodnutích [např. sp. zn. II. ÚS 745/06 ze dne 17. 5. 2007 (N 83/45 SbNU 239), sp. zn. I. ÚS 43/07 ze dne 26. 9. 2007 (N 149/46 SbNU 481)], v nichž uvedl, že ústavně konformním výsledkem interpretace zákona č. 549/1991 Sb. nemůže být taková interpretace, podle níž je účastník řízení povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, pokud se jedná o rozhodnutí skutkově a právně zcela identická, týkající se týchž účastníků a vydaná též den stejným správním orgánem. Interpretaci zákona č. 549/1991 Sb., dle níž je třeba zpoplatnit každé jednotlivé správní rozhodnutí, je proto třeba považovat za protiústavní.

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 69/06 ze dne 29. 1. 2008 (N 22/48 SbNU 243; 269/2008 Sb.) se Ústavní soud opětovně podrobně zabýval otázkou možných výkladových alternativ položky 14a bodu 2 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., přičemž neshledal žádný důvod se od své předchozí judikatury k dané věci odchýlit, neboť výklad uvedeného ustanovení obsažený v citované judikatuře Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu je ústavně konformní, tj. souladný jak s čl. 36 Listiny, tak i čl. 1 Ústavy České republiky. Návrh byl proto zamítnut.

Ústavní soud v citovaném nálezu dále mimo jiné uvedl, že k základním argumentačním metodám postupu Ústavního soudu v řízení o kontrole norem patří princip priority ústavně konformní interpretace před derogací, podle něhož v situaci, kdy určité ustanovení právního předpisu umožňuje

dvě různé interpretace, přičemž jedna je v souladu s ústavním pořádkem a druhá je s ním v rozporu, není dán důvod zrušení tohoto ustanovení. Při aplikaci daného právního předpisu je úkolem všech státních orgánů interpretovat jej ústavně konformním způsobem. Tato metoda vychází z principu dělby moci a s ní spojeného principu zdrženlivosti, tj. z principu, dle něhož, lze-li zajištění ústavnosti dosáhnout alternativními prostředky, Ústavní soud volí ten, jenž moc zákonodárnou omezuje v míře nejmenší. Ústavní soud se ztotožnil s argumentací Nejvyššího správního soudu, který akcentoval důležitost zásady dispoziční v soudním řízení správním a v jejím rámci oprávnění žalobce vymezit předmět řízení, tj. i formou kumulace napadených správních rozhodnutí. Kromě momentu ochrany svobody a autonomie vůle upozornil v této souvislosti i na racionalitu takového postupu, na princip procesní ekonomie.

Shora uvedené závěry se plně vztahují i na projednávanou věc a Ústavní soud neshledal důvod se od závěrů citovaných v uvedených rozhodnutích odchýlit a v podrobnostech na ně odkazuje.

Pokud tedy městský soud v projednávané věci vyměřil stěžovateli soudní poplatek 2 000 Kč za každé jednotlivé správní žalobou napadené správní rozhodnutí, přestože všechna tato rozhodnutí řešila stejnou právní otázku, týkala se pouze stěžovatelky, byla vydána ve stejný den jedním a týmž správním orgánem, dopustil se postupu, který ve svém důsledku mohl vést k omezení stěžovatelky v přístupu k soudu a který je nutné ze shora uvedených důvodů označit za protiústavní. Intenzita zásahu do základních práv stěžovatelky je o to výraznější, že městský soud navíc vědomě nerespektoval jednoznačnou judikaturu Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu týkající se této problematiky. Z předcho-

zích rozhodnutí přitom bylo nejen zřejmé, který výklad uvedeného ustanovení je akceptovatelný jako ústavně konformní, ale i závěr, že za situace, kdy dané ustanovení umožňuje dvě různé interpretace, je povinností všech státních orgánů interpretovat příslušné ustanovení ústavně konformním způsobem. V této souvislosti Ústavní soud připomíná, že princip priority ústavně konformní interpretace před derogací příslušného ustanovení vyplývá již z předchozí všeobecně dostupné a známé judikatury Ústavního soudu.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti a napadené rozhodnutí pro rozpor s čl. 36 odst. 2 Listiny zrušil podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

2. Kumulace soudního poplatku

čl. 36 Listiny
položka 14a bodu 2 písm. a) přílohy
k zák. č. 549/1991 Sb.

I. Otázkou ústavně konformní interpretace ustanovení písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků se zabýval Ústavní soud komplexně v nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 40, nález č. 56). Úvodem v něm navázal na svoji předchozí judikaturu k poplatkové povinnosti (sp. zn. IV. ÚS 162/99, tamtéž, svazek 15, nález č. 104), v níž zdůraznil, že „úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní provedená zákonem č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů představuje jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny“. Z uvedeného teze vyvodil pak v daném nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 závěr, dle něhož „exces obecného soudu při rozhodování o výši

poplatku podle zákona č. 549/1991 Sb. může dosáhnout takové míry, že zasáhne i do základního práva podle čl. 36 odst. 1 či 2 Listiny“. Interpretací alternativu umožňující kumulaci soudního poplatku při aplikaci písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků proto jako ústavně rozpornou vyloučil: „Interpretace zákona č. 549/1991 Sb., podle níž účastník řízení je povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána též den, stejným správním orgánem, je nejen disproportční, ale také protiústavní. Listina základních práv a svobod stanoví v čl. 36 odst. 2 zásadu, podle níž kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonost takového rozhodnutí. Ve světle tohoto článku Listiny měl postup městského soudu charakter podstatného omezení stěžovatelky v přístupu k soudu.“ Uvedené stanovisko Ústavní soud potvrdil i ve své další judikatuře.

II. Nejvyšší správní soud ve shodě s tradicí, doktrínou i ústavním principem ochrany svobody v rozsudcích čj. 1 Afs 127/2005-105 a 2 As 53/2004-76 akcentoval důležitost zásady dispoziční v soudním řízení správním, v jejím rámci oprávnění žalobce vymezit předmět řízení, tj. i formou kumulace napadených správních rozhodnutí. Kromě momentu ochrany svobody a autonomie vůle upozornil v této souvislosti i na racionalitu takového postupu, na princip procesní ekonomie. S takto vyloženým chápáním obou uvedených zásad, tj. zásady dispoziční a zásady procesní ekonomie, se Ústavní soud plně ztotožňuje.

Přípustnost objektivní kumulace v petitu návrhu odpovídá rovněž účelu

právních institutů spojení, resp. vyloučení věci (§ 39 soudního řádu správního). Je-li tedy na straně jedné chráněna autonomie vůle navrhovatele promítající se v uplatnění zásady dispoziční, na straně druhé je rovněž chráněna homogenita soudního řízení, a to institutem vyloučení věci dle § 39 odst. 2 soudního řádu správního, dle něhož směřuje-li jedna žaloba proti více rozhodnutím, může předseda senátu usnesením každé takové rozhodnutí vyloučit k samostatnému projednání, není-li společné řízení možné nebo vhodné. Společné řízení přitom je možné a vhodné, jde-li o věci skutkově a právně buď identické, anebo obdobné a týkají-li se tyto věci týchž účastníků.

Nález Ústavního soudu ze dne 29. 1. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 69/2006
Sb. n. u. ÚS 22/2008, svazek č. 48/2008

Z odůvodnění:

I.

Vymezení věci a rekapitulace návrhu

Ústavnímu soudu byl dne 21. září 2006 doručen návrh Městského soudu v Praze na zrušení ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) přílohy zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů vyjádřeného slovy: „Za žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení ve věcech správního soudnictví a) proti rozhodnutí správního orgánu Kč 2 000,-.“

Navrhovatel tak učinil dle § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů, a to poté, co v souvislosti se svojí rozhodovací činností v souladu s čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 48 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále též jen „s. ř. s.“) dospěl k závěru, že ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) přílohy záko-

na o soudních poplatcích, jehož má být při řešení věci sp. zn. 9 Ca 52/2006, 9 Ca 53/2006, 9 Ca 54/2006, 9 Ca 55/2006 a 9 Ca 56/2006 použito, je v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále též jen „Listina“) a čl. 1 Ústavy.

V uvedených věcech sp. zn. 9 Ca 52-56/2006 je Městským soudem v Praze rozhodováno o pěti žalobách obchodní společnosti FAD, a. s., proti Finančnímu ředitelství pro hlavní město Prahu, jimiž se domáhá zrušení 162 rozhodnutí žalovaného, kterými byla zamítnuta odvolání proti platebním výměřům na daň z převodu nemovitostí, vydaným Finančním úřadem pro Prahu 5. Uvedenými rozhodnutími nebylo žalobkyni v daňovém řízení uznáno právo na osvobození od daně z převodu nemovitostí podle § 20 odst. 7 písm. a) a b) zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, které uplatnila z převodu bytových a nebytových jednotek v přesně označené nemovitosti, přitom kupní smlouvy s příslušnými nabyvateli – fyzickými a právnickými osobami – jsou různého data a právní účinky vkladu vlastnického práva vzešlého z uvedených smluv rovněž nastaly vždy k jinému časovému okamžiku (datu). Správní rozhodnutí o vyměření daně, jakož i rozhodnutí o odvolání ve správním řízení byla finančními orgány vydána jako samostatná rozhodnutí, skutkově i právně posuzující konkrétní případ převodu. Žalobkyně v rámci dispoziční volnosti napadla 162 správních rozhodnutí 5 žalobami, směřujícími proti těm správním rozhodnutím, která odpovídají určitému předmětu převodu (např. bytu s nebytovým prostorem) nebo jen nebytovému prostoru určitého charakteru (např. sklep, garáž).

Úvodem odůvodnění návrhu na zrušení předmětného zákonného ustanovení Městský soud v Praze vychází z poukazu na jednu z podmínek uplatnění žalob před správ-

ním soudem, jíž je splnění poplatkové povinnosti podle zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 1 písm. a) uvedeného zákona se soudní poplatky vybírají za řízení před soudy České republiky, a to z úkonů uvedených v sazebníku soudních poplatků, přičemž ve věcech správního soudnictví dle položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků, jenž tvoří přílohu zákona o soudních poplatcích, je soudní poplatek ve výši 2 000 Kč stanoven jako poplatek za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu. Ve věcech, v nichž žalobce napadá více správních rozhodnutí, je pak dle návrhatele otázkou, jaký úkon je vlastně žalobou ve smyslu položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků. Jinými slovy vyjádřeno, je-li tímto úkonem ryze formálně bez přihlédnutí k obsahu a k okolnostem vedoucím k vydání správního aktu jen písemné podání označené jako žaloba, nebo je jím každý žalobní návrh uplatněný v takovém písemném podání, neboť ten, směřuje-li vždy proti jinému rozhodnutí, musí být také žalobou. Navrhovatel v této souvislosti připomíná, že ve správním soudnictví je řízení před správním soudem vymezeno nejen okruhem účastníků řízení, jimiž jsou žalobce a správní orgán, který ve správním řízení rozhodl ve druhém stupni, nýbrž i předmětem řízení, kterým je autonomně vždy jednotlivé samostatné správní rozhodnutí, neboť jde o posouzení zákonnosti takového rozhodnutí po stránce materiální i procesní.

Městský soud ke zdůvodnění své aktivní legitimace pro řízení o kontrole norem připomíná, že zákonné ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků má být v uvedených právních věcech aplikováno jako předpoklad projednání podaných žalob.

Určení výše soudního poplatku v předmetných řízeních se ale odvíjí od příklonu

k jedné ze dvou naznačených výkladových alternativ položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků. Při jejich zvažování navrhovatel uvádí, že výše poplatku stanovená podle počtu písemných podání by neodpovídala počtu a rozsahu skutečně dle obsahu žaloby a dle § 65 a následujících soudního řádu správního vedených řízení, a záviselo by pouze na vůli žalobce, v kolika žalobách – písemných podáních – uplatní své právo na soudní ochranu proti určitému počtu vydaných správních rozhodnutí, pročež by zahájená řízení byla zpoplatněna částkou z vůle žalobce bez ohledu na předmět řízení. V rámci své volné dispozice s návrhem by si žalobce rozvrhem návrhů do jednotlivých žalob určil výši soudního poplatku sám. Takový důsledek dispozičního oprávnění žalobce považuje navrhovatel za porušení ústavního principu rovnosti (s poukazem na čl. 4 odst. 1 Listiny), protože by dle něj vytvářel nerovnost v právu na přístup k soudu. Z uvedeného důvodu Městský soud v Praze v analogických případech vycházel z toho, že pro vznik poplatkové povinnosti není rozhodné, jak je podána žaloba, zda věci spolu souvisejí, zda se týkají shodných účastníků řízení, zda budou soudem projednány a rozhodnuty na základě shodného skutkového a právního posouzení a zda napadená rozhodnutí správních orgánů byla či nebyla vydána stejného data, nýbrž podle položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků ve spojení s § 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích vybíral poplatek z každého žalobního návrhu směřujícího proti jednomu samostatnému správnímu rozhodnutí.

Uvedený postup soudu však nebyl shledán ústavně konformním nálezem Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 664/03 [Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen „Sbírka rozhodnutí“), svazek 40, náleze č. 56]. Po reprodukci obsahu daného nálezu, jakož i reprodukci tomuto nálezu

odpovídajících rozsudků Nejvyššího správního soudu čj. 2 As 53/2004-76 a čj. 1 AfS 127/2005-105 Městský soud v Praze konstatuje, že se z důvodu naprosté souměřitelnosti procesního postupu v otázce poplatkové povinnosti a věcné podstaty sporu cítí být ve shora uvedených věcech, v souvislosti s nimiž podává tento návrh na zrušení ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) přílohy zákona o soudních poplatcích, vázán názorem Ústavního soudu, dle něhož neobstojí interpretace, podle které je účastník řízení povinen platit soudní poplatek za žalobu proti každému jednotlivému správnímu rozhodnutí.

Jestliže tedy ve správním soudnictví není Ústavním soudem považováno za ústavně konformní vybrání soudního poplatku ve výši 2 000 Kč ze žaloby proti každému správnímu rozhodnutí a jiná úprava vybrání soudního poplatku ve věcech správního soudnictví ze zákona nevyplývá, nelze pak dle městského soudu jinak než dovodit, že samo ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků, které musí být aplikováno jedině ve spojení s § 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích, je protiústavní. Uvedený závěr dle navrhovatele plyne i z argumentace Ústavního soudu v nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03, dle níž postupem aplikovaným městským soudem došlo k disproportionální výši poplatku ve vztahu k výši vyměřené daně (40 % celkové vyměřené daně). Ve srovnání s rozhodovanou věcí navrhovatel ale s daným argumentem polemizuje, neboť v ní se mu celková výše soudního poplatku (324 000 Kč) v poměru k celkové částce vyměřených daní určené součtem jednotlivě vyměřovaných daní (každá daň ve výši desetitisíců, také statisíců a miliónu) jeví velmi přiměřená. Hledisko disproporce mezi výší soudního poplatku a možným výsledkem řízení nelze dle navrhovatele uplatnit např. v řízení o přezkumu správních rozhodnutí ve vě-

cech přestupků, neboť vzhledem k výši pokuty dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, představuje tato nižší částku než soudní poplatek. Městský soud v Praze na okraj merita srovnávaných věcí poukazuje na odlišný pohled Ústavního soudu na předmět řízení ve správním řízení, pokud se v nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 argumentuje hlediskem „obchodního případu“, přičemž dále uvádí, že měl původně za jednoznačné, že z dosavadního znění položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků lze jako měřítko zaplacení soudního poplatku dovodit jen správní rozhodnutí, jelikož tato sazební položka se týká správního soudnictví, v němž je předmětem přezkumného řízení individuální správní akt a soudem je posuzována zákonost nejen materiální, ale i formální stránky vydaného správního aktu. Z uvedeného důvodu jednotlivá daňová rozhodnutí projednává procesně v samostatném řízení jako správní případ, resp. případ vydání individuálního správního aktu, což je důvodem, proč z hlediska soudního poplatku žalobu proti více rozhodnutím neposuzuje jako jeden obchodní případ podle skutkové a právní problematiky podstaty vztahů, které byly základem pro vydání daňových rozhodnutí. Platební výměry jsou správci daně vydávány samostatně a jsou samostatným exekučním titulem.

Z pohledu právního názoru obsaženého v nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 ale dle navrhovatele předmětná zákonná úprava ve své dikci Ústavním soudem naznačená hlediska nevyjadřuje. Situace vzniklá po přijetí nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 dle přesvědčení Městského soudu v Praze nedovoluje v dané věci pěti žalob proti 162 správním rozhodnutím vyměřit soudní poplatek ze žaloby proti každému správnímu rozhodnutí, neboť takový postup by byl protiústavní. Městský soud však dle svého přesvědčení nemá možnost vyměřit žalobkyni soudní poplatek ani z formálního hlediska dle po-

čtu žalob, neboť nese odpovědnost za vybrání soudního poplatku ve správné výši, a tato výše nemůže být určena vůlí žalobce a jím zvoleného způsobu podání žalob, přičemž jiná kritéria vybrání soudního poplatku ze zákona č. 549/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů nevyplývají. Soud zároveň vyslovuje vázanost právním názorem Ústavního soudu ohledně posuzování vazby výše soudního poplatku k předmětu řízení, tj. ohledně nutnosti rozhodovat o výši poplatku případ od případu, což by ale znamenalo možný rozpor se zásadou rovnosti a předvídatelnosti práva, jakož i zásadou hospodárnosti řízení (vzhledem k nutnosti v takovém případě zevrubného seznámení se s posuzovanou věcí v okamžiku zahájení řízení).

S ohledem na uvedené důvody navrhovatel vyslovuje stanovisko, dle něhož by zákonná úprava soudních poplatků ve správním soudnictví měla přesně určit pravidla, za jaký úkon či za jaké řízení a v jaké výši lze soudní poplatek od žalobce vybrat tak, aby soud při aplikaci příslušného ustanovení zákona nebyl vystaven různým interpretačním alternativám. Jelikož se Městský soud v Praze dle svého přesvědčení na základě uvedeného nálezu Ústavního soudu ocitl v procesní situaci, v níž nemá najisto postaveno, v jaké výši má vést žalobkyni k zaplacení soudního poplatku z podaných žalob tak, aby splnil svoji zákonnou povinnost vybrat soudní poplatek dle ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků ve spojení s § 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., a je-li dle čl. 95 odst. 2 Ústavy vázán zákonem a zároveň příkazem postupovat ústavně konformním způsobem, dospěl pro uvedené k závěru, že právní úprava ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků je nejednoznačná, neboť umožňuje různé interpretace výše soudního poplatku ze žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, a tím ve svých důsledcích za-

kládá nerovné postavení účastníků řízení v jejich ústavně zaručeném právu na přístup k soudu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a současně porušuje jeden ze základních principů právního státu, a to princip právní jistoty a důvěry v právo dle čl. 1 odst. 1 Ústavy, jenž je garantován zásadou předvídatelnosti zákona, jeho srozumitelnosti a zásadou jeho vnitřní bezrozpornosti.

Pro takto vyložené důvody Městský soud v Praze navrhuje, aby Ústavní soud po provedeném řízení nálezem rozhodl, že ustanovení položky 14a bodu 2 písm. a) přílohy zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů vyjádřené slovy: „Za žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení ve věcech správního soudnictví a) proti rozhodnutí správního orgánu Kč 2 000,-“, se zrušuje dnem, který Ústavní soud v nálezu stanoví.

VII.

Obsahový soulad napađených zákonných ustanovení s ústavním pořádkem

Nejobecnější vyjádření účelu a smyslu soudních poplatků je obsaženo v důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona o soudních poplatcích (tisk 476), přijatého Českou národní radou dne 5. prosince 1991 a vyhlášeného pod č. 549/1991 Sb.: „Úkolem právních předpisů upravujících vyměňování a vybírání soudních poplatků je též odpovídajícími sazbami poplatků zabezpečit zčásti úhradu nákladů, které vznikají státu výkonem soudnictví, a zároveň omezovat podávání některých neutvářených návrhů na zahájení soudních řízení. Jejich úkolem je současně působit na to, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti vůči spoluobčanům a ostatním subjektům.“

Z pohledu komparativního akcentuje první z uvedených účelů soudního poplatku Spolkový ústavní soud SRN [BVerfGE

50, 217 (226)]. Dle něj je „poplatek veřejnoprávním peněžitým plněním, jež je poplatkovému dlužníku z důvodu veřejného plnění vůči jednotlivci jednostranně uloženo (veřejnoprávní normou anebo obdobným výsostným aktem) a je určeno k tomu, aby v návaznosti na toto plnění jeho náklady zcela anebo zčásti pokrylo“.

Smyslem a účelem ustanovení písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků, jenž tvoří přílohu zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 151/2002 Sb., je promítnutí přijetí soudního řádu správního i do úpravy soudních poplatků.

Základní námitkou protiústavnosti uvedeného zákonného ustanovení ze strany navrhovatele je existence jeho několika interpretačních alternativ a nejasnost a neurčitost hledisek jejich výběru. Nadto navrhovatel nepřijímá argumentaci obsaženou v nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 664/03, dle níž určením výše soudního poplatku dle písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků zpoplatněním návrhu ve vztahu ke každému napadenému správnímu rozhodnutí došlo k disproportční výši poplatku ve vztahu k výši vyměřené daně, a uvádí příklady, ve kterých k takovéto disproportci nedochází.

Otázkou ústavně konformní interpretace ustanovení písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků se zabýval Ústavní soud komplexně v nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 (viz výše). Úvodem v něm navázal na svoji předchozí judikaturu k poplatkové povinnosti (sp. zn. IV. ÚS 162/99, Sbíрка rozhodnutí, svazek 15, náleží č. 104), v níž zdůraznil, že „úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní provedená zákonem č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů představuje jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve

smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny“. Z uvedené teze vyvodil pak v daném nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 závěr, dle něhož „exces obecného soudu při rozhodování o výši poplatku podle zákona č. 549/1991 Sb. může dosáhnout takové míry, že zasáhne i do základního práva podle čl. 36 odst. 1 či 2 Listiny“. Interpretační alternativu umožňující kumulaci soudního poplatku při aplikaci písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků proto jako ústavně rozpornou vyloučil: „Interpretace zákona č. 549/1991 Sb., podle níž účastník řízení je povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána též den stejným správním orgánem, je nejen disproportční, ale také protiústavní. Listina základních práv a svobod stanoví v čl. 36 odst. 2 zásadu, podle níž kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonost takového rozhodnutí. Ve světle tohoto článku Listiny měl postup městského soudu charakter podstatného omezení stěžovatelky v přístupu k soudu.“

Uvedené stanovisko Ústavní soud potvrdil i ve své další judikatuře. V nálezu sp. zn. II. ÚS 745/06 ze dne 17. 5. 2007 (N 83/45 SbNU 239, v elektronické verzi viz <http://nalus.usoud.cz>) uvedl, že „ústavně konformním výsledkem interpretace zákona č. 549/1991 Sb. nemůže být taková interpretace, podle níž je účastník řízení povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, pokud jde o rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána též den stejným správním orgánem“. V dalším nálezu, týkajícím se dané problematiky, sp. zn. I. ÚS 43/07 (Sbíрка rozhodnutí, svazek 46, náleží č. 149, v elektronické verzi viz <http://nalus.usoud.cz>) pak konstatoval následující: „Pokud tedy napadeným usnesením městský soud na základě inter-

pretace příslušných ustanovení zákona č. 549/1991 Sb. vyměřil stěžovateli soudní poplatek 2 000 Kč za každé jednotlivé správní žalobou napadené správní rozhodnutí, byť se všechna tato rozhodnutí týkala jednoho jediného případu (odvolání proti platebnímu výměru na penále), řešila stejnou právní otázku, týkala se pouze stěžovatele, byla vydána ve stejný den jedním a týmž správním orgánem a obsahovala totožnou právní argumentaci, měl takový postup dle Ústavního soudu charakter podstatného omezení stěžovatele v přístupu k soudu, resp. ve světle čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod omezil právo stěžovatele na soudní přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy.⁴ Argumentuje-li navrhovatel usnesením sp. zn. III. ÚS 464/06 (viz výše), nelze než konstatovat, že ve smyslu § 23 zákona č. 182/1993 Sb. nebylo toto rozhodnutí způsobilé založit změnu právního názoru Ústavního soudu na posuzovanou problematiku.

Otázkou interpretace ustanovení písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků se ve své judikatuře zabýval i Nejvyšší správní soud. Z povahy žaloby jako dispozičního úkonu, jímž se žalobce obrací na soud se žádostí o poskytnutí soudní ochrany a vymezuje jím předmět soudního řízení, vyvodil v rozsudku čj. 1 AfS 127/2005-105 povinnost soudu respektovat, zda žalobce žalobou napadl jedno rozhodnutí nebo rozhodnutí několik, ledaže by takové procesní jednání žalobce bylo v rozporu s procesními předpisy. Jinými slovy vyjádřeno, je-li objektivní kumulace přípustná, není soud oprávněn účinky dispozičního úkonu zmařit tím, že vyloučí věci k samostatnému projednání (v rozporu s podmínkami dle § 39 odst. 2 s. ř. s.), a poruší tím dispoziční zásadu (na níž je správní soudnictví vybudováno), subjektivní veřejné právo jedince na respektování autonomie jeho vůle, jakož i princip procesní ekonomie. Z takto vyložených důvodů nepřípustného postupu

soudu Nejvyšší správní soud v rozsudku čj. 2 As 53/2004-76 vyvodil kromě jiného i následující, pro posuzovanou otázku relevantní důsledek: „Tento postup tam, kde není odůvodněn, zatěžuje ... strany soudního sporu (například nezdůvodněnou multiplikací soudního poplatku).“

V řízení o přezkumu souladu ustanovení písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků s ústavním pořádkem Ústavní soud neshledal žádný důvod se od své předchozí judikatury k dané věci odchýlit. Toliko k jejímu doplnění dodává následující:

K základním argumentačním metodám postupu Ústavního soudu v řízení o kontrole norem patří princip priority ústavně konformní interpretace před derogací, podle něhož v situaci, kdy určité ustanovení právního předpisu umožňuje dvě různé interpretace, přičemž jedna je v souladu s ústavním pořádkem a druhá je s ním v rozporu, není dán důvod zrušení tohoto ustanovení. Při aplikaci daného právního předpisu je pak úkolem všech státních orgánů interpretovat jej ústavně konformním způsobem. Tato metoda vychází z principu dělby moci a s ní spojeného principu zdrženlivosti, tj. z principu, dle něhož lze-li zajištění ústavnosti dosáhnout alternativními prostředky, Ústavní soud volí ten, jenž moc zákonodárnou omezuje v míře nejmenší.

Ústavní soud se k tomuto principu přihlásil v řadě svých rozhodnutí. Poprvé tak učinil v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 48/95 (Sbírka rozhodnutí, svazek 5, náleze č. 21, vyhlášen pod č. 121/1996 Sb.). Princip priority ústavně konformního výkladu před zrušením použil pak i v řadě dalších rozhodnutí v řízení o kontrole norem [např. sp. zn. Pl. ÚS 5/96 (Sbírka rozhodnutí, svazek 6, náleze č. 98, vyhlášen pod č. 286/1996 Sb.), sp. zn. Pl. ÚS 19/98 (Sbírka rozhodnutí, svazek 13, náleze č. 19, vyhlášen pod č. 38/1999 Sb.)],

sp. zn. Pl. ÚS 15/98 (Sbírka rozhodnutí, svazek 13, nález č. 48, vyhlášen pod č. 83/1999 Sb.), sp. zn. Pl. ÚS 4/99 (Sbírka rozhodnutí, svazek 14, nález č. 93, vyhlášen pod č. 192/1999 Sb.), sp. zn. Pl. ÚS 10/99 (Sbírka rozhodnutí, svazek 16, nález č. 150, vyhlášen pod č. 290/1999 Sb.), sp. zn. Pl. ÚS 41/02 (Sbírka rozhodnutí, svazek 32, nález č. 10, vyhlášen pod č. 98/2004 Sb.), sp. zn. Pl. ÚS 92/06 (usnesení ve Sbírce rozhodnutí nepublikované, v elektronické podobě viz <http://nalus.usoud.cz>].

Nejvyšší správní soud ve shodě s tradicí, doktrínou i ústavním principem ochrany svobody v citovaných rozsudcích akcentoval důležitost zásady dispoziční v soudním řízení správním, v jejím rámci oprávnění žalobce vymezit předmět řízení, tj. i formou kumulace napadených správních rozhodnutí. Kromě momentu ochrany svobody a autonomie vůle upozornil v této souvislosti i na racionalitu takového postupu, na princip procesní ekonomie. S takto vyloženým chápáním obou uvedených zásad, tj. zásady dispoziční a zásady procesní ekonomie, se Ústavní soud plně ztotožňuje.

Přípustnost objektivní kumulace v petitu návrhu odpovídá rovněž účelu právních institutů spojení, resp. vyloučení věci (§ 39 s. ř. s.). Je-li tedy na straně jedné chráněna autonomie vůle navrhovatele promítající se v uplatnění zásady dispoziční, na straně druhé je rovněž chráněna homogenita soudního řízení, a to institutem vyloučení věci dle § 39 odst. 2 s. ř. s., dle něhož směřuje-li jedna žaloba proti více rozhodnutím, může předseda senátu usnesením každé takové rozhodnutí vyloučit k samostatnému projednání, není-li společné řízení možné nebo vhodné. Společné řízení přitom je možné a vhodné, jde-li o věci skutkově a právně buď identické anebo obdobné a týkají-li se tyto věci týchž účastníků. Argumentace Nejvyššího správního soudu v rozsudku čj. 1 AfS

24/2005-70 v této souvislosti nesměruje vůči nepřijatelnosti postupu dle § 39 odst. 2 s. ř. s., nýbrž vůči nedodržení kautel, jež dané ustanovení zakotvuje.

Uplatňuje-li navrhovatel vůči nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 jako námitku příklad, v němž kumulativním výpočtem soudního poplatku nedochází k jeho disproportční výši, Ústavní soud v této souvislosti toliko poznamenává, že v uvedeném nálezu pouze upozornil na eventuelní negativní důsledky interpretace ustanovení písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků předestřené Městským soudem v Praze.

Výklad ustanovení písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků, jež tvoří přílohu zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 151/2002 Sb., obsažený v citované judikatuře Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu považuje Ústavní soud tudíž za ústavně konformní, tj. souladný jak s čl. 36 Listiny, tak i čl. 1 Ústavy. Tato skutečnost zakládá opodstatnění aplikovat princip priority ústavně konformní interpretace před derogací i v posuzované věci.

Pro uvedené byl návrh Městského soudu v Praze na zrušení ustanovení písmene a) bodu 2 položky 14a sazebníku poplatků, jež tvoří přílohu zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění zákona č. 151/2002 Sb., zamítnut (§ 70 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb.).

3. Placení soudního poplatku ve správním soudnictví

**zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní
zák. č. 549/1991 Sb.**

Před přijetím zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, právní úprava správního soudnictví neumožňovala zo-

hlednit dodatečné uhrazení poplatku a v řízení pokračovat. Oproti účastníkům řízení občanskoprávního se tak navrhovatelé domáhající se soudního přezkumu správních rozhodnutí nacházeli v objektivně horším postavení, neboť mohli dodatečně uhradit poplatek z návrhu nejpozději ve lhůtě stanovené k tomu správním soudem. Za situace, kdy občanskoprávní a správní soudnictví nebylo odděleno v tom smyslu, že by se každé z odvětví řídilo samostatným procesním řádem, považoval Ústavní soud naznačenou disproporcí za nepřiměřenou. Deficit právní úpravy správního soudnictví měl být proto vyvážen právě doručováním výzev k úhradě poplatku též samotnému žalobci.

Správní soudnictví se formálně oddělilo od soudnictví občanskoprávního a pravidla řízení byla vtělena do samostatného procesního předpisu. Tato pravidla, včetně vymezení práv účastníků řízení ve správním soudnictví, se od procesu občanskoprávního liší, což je dáno odlišností předmětu řízení. Zatímco v občanskoprávním řízení poskytují soudy ochranu soukromým subjektivním právům, v soudním řízení správním poskytují ochranu veřejným subjektivním právům. To dává legitimní základ pro odlišná procesní práva účastníků těchto řízení.

Zároveň s vytvořením nového systému správního soudnictví byl upraven i zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Pokud jde o možnost splnit poplatkovou povinnost dodatečně i po zastavení řízení, nová právní úprava zákona o soudních poplatcích to umožňuje, i když nejpozději týž den, kdy došlo k doručení usnesení o zastavení řízení.

Jinou věcí je délka lhůty poskytnuté k dodatečné úhradě soudního poplatku.

Ústavní soud považuje třídní lhůtu k dodatečnému splnění poplatkové povinnosti zásadně za nedostatečnou.

Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 2/2007

Sb. n. u. ÚS 193/2007, svazek 47/2007

Z odůvodnění:

I.

1. Včas podaným návrhem se stěžovatel domáhá zrušení obou v záhlaví specifikovaných rozhodnutí správních soudů, neboť je přesvědčen, že soudy jejich vydáním nepřipustně zasáhly jeho Ústavou zaručené právo domáhat se svých práv u nezávislého a nestranného soudu [čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“)], právo obrátit se na soud, aby přezkoumal zákonnost rozhodnutí orgánu veřejné správy (čl. 36 odst. 2 Listiny), a konečně soudy nedostály své povinnosti zákonem stanoveným způsobem poskytovat ochranu právům (čl. 90 Ústavy České republiky).

2. Městský soud v Praze napadeným usnesením zastavil řízení o správní žalobě, jíž stěžovatel napadal rozhodnutí ředitele Českého telekomunikačního úřadu, vydané ve věci uložení pokuty podle § 97 odst. 1 písm. i) zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů. S podáním žaloby totiž stěžovatelé vznikla poplatková povinnost, kterou ovšem ani přes dodatečnou výzvu, obsahující poučení o následcích nezaplacení poplatku, nesplnil.

3. Proti usnesení Městského soudu v Praze se stěžovatel bránil podáním kasační stížnosti. Nezákonnost usnesení spatřoval ve skutečnosti, že výzvu k zaplacení soudního poplatku Městský soud v Praze adresoval a doručil pouze jeho zástupci,

a nikoliv také jemu samotnému. Protože příslušný senát Nejvyššího správního soudu dospěl ohledně charakteru úkonu spočívajícího v zaplacení soudního poplatku k právnímu názoru odlišnému od závěrů učiněných dříve jiným senátem (čj. I As 25/2004-54), postoupil věc podle § 17 odst. 1 soudního řádu správního rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu.

4. Rozšířený senát po vyhodnocení judikatury, především své a Ústavního soudu, která se předmětnou problematikou zabývala, a po podrobném rozboru právní úpravy učinil závěr, že placení soudního poplatku není úkonem, který by musel vykonat účastník osobně, nýbrž jde o úkon, jenž za něj může učinit jeho zástupce. Jde o typické zastupitelné jednání, kdy nedostatek osobního prvku nezpůsobuje jeho neplatnost, či neúčinnost. I když poplatková povinnost stíhá účastníka, neznamená to zároveň, že jej také musí osobně platit. Rozšířený senát připomněl usnesení sp. zn. II. ÚS 671/02 [Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu (dále jen „Sbírka rozhodnutí“), svazek 32, usn. č. 2], v němž Ústavní soud vyhodnotil situaci, kdy správní soud zaslal výzvu k zaplacení soudního poplatku pouze zástupci žalobce, jako správné posouzení zastupitelného jednání, a dále rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1949/99, dle kterého nezastupitelným je pouze takové konkrétní jednání, které nemůže vykonat nikdo jiný než samotný účastník, např. jeho výslech, vydání věci, strpění ohledání. Vzhledem k možnosti dodatečného zaplacení soudního poplatku spojené s pokračováním v řízení neznamená názor o zastupitelnosti omezení přístupu k soudu. Dodatečnou aktivitou totiž může navrhovatel své opomenutí napravit a negativní důsledek nezaplacení poplatku zvrátit, a to do jisté míry i po vydání rozhodnutí o zastavení řízení. Vlastní námitky kasační stížnosti neshledal rozšířený senát důvod-

nými, neboť ze spisu jednoznačně vyplývá, že rozhodnutí o zastavení řízení nabylo právní moci dne 19. 10. 2004 a stěžovatel podal k poštovní přepravě zásilku, obsahující mimo jiné v kolcích zaplacený soudní poplatek, dne 21. 10. 2004. Rozhodnutí Městského soudu v Praze tedy nebylo možno hodnotit jako nezákonné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) soudního řádu správního.

5. Stěžovatel se závěry Nejvyššího správního soudu nesouhlasí a je přesvědčen, že Městský soud v Praze mu svým postupem odňal možnost bránit svá práva před soudem. Ve své ústavní stížnosti především upozorňuje na nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 377/2000, I. ÚS 234/99, IV. ÚS 238/99, I. ÚS 48/01 (sic – pozn. red.: správně IV. ÚS 48/01) – Sbírka rozhodnutí, svazek 21, nález č. 6, svazek 22, nález č. 86, svazek 17, nález č. 10, svazek 22, nález č. 71; dovozuje z nich, že výzvu k zaplacení soudního poplatku je nutno doručit nejen zástupci, ale i samotnému žalobci, pakliže ten nemá možnost dodatečného splnění poplatkové povinnosti v rámci řízení o odvolání proti usnesení o zastavení řízení. Tomu odpovídá i usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 671/02 (viz výše), kterým opačně argumentoval Nejvyšší správní soud, neboť se týká plnění poplatkové povinnosti v občanském soudním řízení, nikoliv soudním řízení správním. Změna příslušné právní úpravy, na kterou upozorňoval Nejvyšší správní soud, má pouze formální charakter a nepřinesla žádné podstatné změny. Soudy sice ruší usnesení o zastavení řízení i ve správním soudnictví, ale jen tehdy, pokud je poplatek uhrazen před nabytím právní moci. Opět to tedy neodpovídá uvedenému požadavku, aby měl účastník možnost uhradit soudní poplatek v odvolacím řízení. Kasační stížnost v tomto směru není dostatečným prostředkem soudní ochrany práv účastníka, neboť ani jejím podáním nelze

nezaplacení soudního poplatku odčinit. Stěžovatel má tedy za to, že je namístě trvat na doručování předmětných výzev vedle zástupce i účastníku samotnému. Závěrem stěžovatel poukazuje na to, že stávající právní úprava soudních poplatků ve správním soudnictví je v porovnání s oblastí občanského soudního řízení stále nedostatečnou.

6. Český telekomunikační úřad ve svém vyjádření sdělil, že mu nepřísluší vyjadřovat se k postupu správních soudů v předmětné věci, a posouzení důvodnosti proto ponechává plně v rukou Ústavního soudu.

7. Městský soud v Praze ve svém stanovisku pouze sdělil, že při rozhodování vycházel z právních závěrů Nejvyššího správního soudu obsažených v rozsudku ze dne 30. 9. 2003, čj. 5 Afs 4/2003-29, publikovaném pod č. 69/2004 Sb. NSS.

8. Nejvyšší správní soud po rekapitulaci předchozího řízení ve vyjádření k obsahu návrhu uvedl, že rozdíly v právní úpravě poplatkové povinnosti ve správním soudnictví a úpravy v občanském soudním řízení, na které stěžovatel poukazuje, sledují zásadní odlišnost jednotlivých opravných prostředků. Zatímco v občanském soudním řízení je opravným prostředkem proti rozhodnutím prvostupňového soudu odvolání, přičemž jeho podáním se odkládá právní moc, ve správním soudnictví je opravným prostředkem kasační stížnost směřující proti pravomocnému rozhodnutí; úpravu poplatků platnou pro občansko-právní řízení tedy nebylo pro oblast správního soudnictví možno přijmout.

13. Podstatou přezkumu je odpověď na otázku, zda správní soud respektoval základní právo na spravedlivý proces advokátem zastoupeného žalobce tehdy, pokud je řízení zastaveno pro neuhrazení soudního poplatku, přičemž následná výzva k je-

ho úhradě byla doručena pouze advokátovi. Problematikou úkonu spočívajícího v placení soudního poplatku se v minulosti zabýval Ústavní soud již mnohokrát.

14. Ve věcech práva na soudní ochranu proti rozhodnutí orgánu veřejné správy za účinnosti úpravy platné do 31. 12. 2002 zaujal Ústavní soud stanovisko, které bylo vyjádřeno v právní větě pilotního rozhodnutí, kterým byl nálezn sp. zn. IV. ÚS 238/99 (Sbírka rozhodnutí, svazek 17, nálezn č. 10), která zněla takto: „Výzvu k zaplacení soudního poplatku je třeba doručit nejen právnímu zástupci, ale i účastníkovi (žalobci) samému. Pokud se tak nestalo a přesto došlo k zastavení řízení o správní žalobě pro nezaplacení soudního poplatku, představuje takový postup zásah do ústavně zaručeného práva na soudní ochranu proti rozhodnutí orgánu veřejné správy, a to zejména z toho důvodu, že ve správním soudnictví soud nemá možnost jakkoli zohlednit dodatečně zaplacení a v řízení pokračovat.“ Nosným důvodem tohoto, stejně jako všech dalších na něj navazujících vyhovujících nálezů, bylo, že proti rozhodnutí o zastavení řízení, které bylo důsledkem nezaplacení soudního poplatku, nebylo možné v rámci tehdejší úpravy správního soudnictví podat žádný opravný prostředek a podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v tehdy platném znění, nebyl-li poplatek za řízení zaplacen účastníkem řízení ani na výzvu soudu ve lhůtě, kterou mu určil, bylo řízení po marném uplynutí lhůty soudem zastaveno. Vzhledem ke krátkým lhůtám ve výzvách k zaplacení soudního poplatku byl tak účastník řízení zbaven možnosti domáhat se svého práva u nezávislého a nestranného soudu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny, neboť nebyla poskytnuta reálná lhůta, v níž by bylo možné, aby zástupce svého klienta stihl vyrozumět o výzvě k zaplacení soudního poplatku a byl zde ještě dostatečný prostor

pro jeho zaplacení. Proto Ústavní soud dovozoval, že v případě správního soudnictví, kde platil princip jednoinstančnosti řízení, musí být plně respektováno, že písemnou výzvu k zaplacení soudního poplatku je nutno doručit nejen právnímu zástupci, ale i zastoupenému účastníkovi, neboť on je tou osobou, která má ve smyslu již citovaných ustanovení zákona o soudních poplatcích osobně tuto povinnost splnit. Pokud se tak nestalo, šlo o zásah do ústavně zaručeného práva na soudní ochranu proti rozhodnutí orgánu veřejné správy, a to, jak bylo již uvedeno, neboť ve správním soudnictví soud neměl možnost jakkoli zohlednit dodatečné zaplacení soudního poplatku a v řízení pokračovat.

15. Shodně je pak argumentováno i ve zrušovacích nálezech sp. zn. I. ÚS 558/99, II. ÚS 217/2000, II. ÚS 318/2000, II. ÚS 377/2000, III. ÚS 588/2000, IV. ÚS 48/01, III. ÚS 169/01, III. ÚS 292/01, I. ÚS 308/01, II. ÚS 118/02, III. ÚS 715/02, I. ÚS 7/03 (Sbírka rozhodnutí, svazek 26, nález č. 49; svazek 19, nález č. 138; svazek 24, nález č. 161; svazek 21, nález č. 6; svazek 26, nález č. 56; svazek 22, nález č. 71; svazek 25, nález č. 9; svazek 24, nález č. 187; svazek 29, nález č. 35; svazek 26, nález č. 72; svazek 30, nález č. 72; svazek 34, nález č. 119). Ke stejným závěrům, totiž že výzvu k zaplacení soudního poplatku je třeba doručit účastníku i jeho zástupci, dospěl Ústavní soud i v nálezu sp. zn. IV. ÚS 647/02 (Sbírka rozhodnutí, svazek 30, nález č. 92), byť v tomto konkrétním případě byla předmětem zkoumání otázka povinnosti doručovat zástupci za situace, kdy výzva byla doručena účastníkovi.

16. V době před přijetím zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, podstata problému spočívala v celkové koncepci správního soudnictví, která neumožňovala zohlednit dodatečné uhrazení poplatku a v řízení pokračovat. Oproti

účastníkům řízení občanskoprávního se tak navrhovatelé domáhající se soudního přezkumu správních rozhodnutí nacházeli v objektivně horším postavení, neboť mohli dodatečně uhradit poplatek z návrhu nejpozději ve lhůtě stanovené k tomu správním soudem. Ústavní soud ve své judikatuře rozlišoval oba typy řízení. V odůvodnění nálezu sp. zn. III. ÚS 292/01 (viz výše) Ústavní soud uvedl, že „... reflektuje vývoj judikatury obecných soudů, zejména pak rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. Rc 1/2001, avšak argumenty v něm obsažené dle jeho přesvědčení jsou zaměřeny nikoli na řízení podle části páté hlavy druhé o. s. ř., nýbrž na řízení odvolací podle části čtvrté hlavy první o. s. ř.“ V nálezu sp. zn. IV. ÚS 292/01 ze dne 22. října 2001 (Sbírka rozhodnutí, svazek 24, nález č. 155) konstatoval, že „podstata problému spočívá v rozdílnosti právní úpravy civilního a správního soudnictví a z toho vyplývajícího dopadu do základních práv účastníků řízení. Zatímco v civilním řízení lze za určitých okolností vázaných na lhůtu pro odvolání proti usnesení o zastavení řízení pokračovat v řízení, ve správním soudnictví není takový postup možný vzhledem k absenci jakéhokoliv opravného prostředku.“ Zejména za situace, kdy občanskoprávní a správní soudnictví nebylo odděleno v tom smyslu, že se každé z odvětví řídilo samostatným procesním řádem, považoval Ústavní soud naznačenou disproporcii za nepřiměřenou. Deficit právní úpravy správního soudnictví měl být proto vyvážen právě doručováním výzev k úhradě poplatku též samotnému žalobci. Dle Ústavního soudu představoval opačný postup zásah do základních práv, a to zejména pro neexistenci byť jakékoliv možnosti zrušení usnesení o zastavení řízení v případě následné úhrady poplatku.

17. Nicméně v době rozhodné pro posouzení předloženého návrhu došlo k zásadní změně. Jednak bylo v mezidobí mezi

vyhlášením výše zmiňovaných náležitostí Ústavního soudu a dnem, kdy stěžovatel inicioval nyní přezkoumávané řízení o správní žalobě, zcela nově koncipováno správní soudnictví. To se formálně oddělilo od soudnictví občanskoprávního a pravidla řízení byla vtělena do samostatného procesního předpisu. Tato pravidla, včetně vymezení práv účastníků řízení ve správním soudnictví, se od procesu občanskoprávního liší, což je dáno odlišností předmětu řízení. Zatímco v občanskoprávním řízení poskytují soudy ochranu soukromým subjektivním právům, v soudním řízení správním poskytují ochranu veřejným subjektivním právům. To dává legitimní základ pro odlišná procesní práva účastníků těchto řízení. Zároveň s vytvořením nového systému správního soudnictví byl upraven i zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Podle jeho § 9 odst. 7 soud zruší usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku, je-li poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než usnesení nabylo právní moci, a v ostatních věcech nejpozději do konce lhůty k odvolání proti tomuto usnesení. Pokud jde o možnost splnit poplatkovou povinnost dodatečně i po zastavení řízení, znamená nová právní úprava zákona o soudních poplatcích oproti předchozímu, Ústavním soudem kritizovanému stavu, ve své podstatě změnu nejen formální, neboť nyní je možné poplatek zaplatit dodatečně do nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení a ve správním soudnictví toto usnesení nabyvá právní moci doručením. To umožňuje zaplatit poplatek ze žaloby dodatečně, i když nejpozději týž den, kdy došlo k doručení usnesení. Oproti předcházející právní úpravě, kdy bylo možno poplatek ze správní žaloby dodatečně zaplatit jen ve lhůtě stanovené soudem ve výzvě, se nyní výzvou stanovená lhůta fakticky prodlužuje ještě o dobu, kterou bude správnímu soudu trvat vydání usnesení, resp. jeho doručení, což není dle přesvěd-

čení Ústavního soudu doba zanedbatelná, jak nakonec dokládá i tento případ stěžovatele.

IV.

18. Ve vztahu k nyní posuzované věci tak Ústavní soud uzavírá, že postup soudu, který výzvu k zaplacení soudního poplatku ze správní žaloby zaslal pouze stěžovatelu advokátovi, a nikoliv i jemu samotnému, odpovídal pravidlům doručování, jak byla nastavena v § 42 soudního řádu správního ve spojení s § 49 odst. 1 občanského soudního řádu ve znění do nabytí účinnosti zákona č. 555/2004 Sb.

19. Ustanovení čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny, jejichž porušení stěžovatel namítá, garantuje každému právo domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu a rovněž právo obrátit se na soud, aby přezkoumal zákonost rozhodnutí orgánu veřejné správy, tvrdí-li, že jím byl zkrácen na svých právech. Podle odstavce čtvrtého pak podmínky a podrobnosti soudního přezkumu upravuje zákon.

20. Pokud tedy soudy ctily procesní pravidla obsažená v příslušných řádech, zásah do Ústavou chráněných práv stěžovatele z jejich rozhodnutí dovést nelze.

21. Ústavní soud závěrem konstatuje, že poplatková povinnost je i v jiných právních řádech běžnou podmínkou vydání meritorního rozhodnutí. Ve smyslu zmiňovaného čl. 36 odst. 4 Listiny pak podmínkou ústavně konformní. Stěžovatel byl povinen poplatek uhradit již při podání své správní žaloby. I když tak neučinil, právní úprava mu poskytovala možnost poplatek dodatečně uhradit, a to ještě v den právní moci usnesení o zastavení řízení.

V.

22. Jinou věcí je délka lhůty poskytnuté k dodatečné úhradě soudního poplatku. Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích soud poplatníka vyzve, aby poplatek, který měl být zaplacen a nebyl, zaplatil ve lhůtě, kterou mu určí. Jde tedy o soudcovskou lhůtu, jejíž délka závisí na úvaze ve věci konajícího soudce. Ústavní soud se problematikou ústavnosti lhůt zabýval v minulosti již několikrát. Tak v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 33/97 (Sbírka rozhodnutí, svazek 9, náleží č. 163; vyhlášen pod č. 30/1998 Sb.) Ústavní soud v nejobecnější rovině k pojmu lhůty jako právní skutečnosti konstatoval: „Smyslem právního institutu lhůty je snížení entropie (neurčitosti) při uplatňování práv, resp. pravomocí, časové omezení stavu nejistoty v právních vztazích (což hraje zejména důležitou roli z hlediska dokazování v případech sporů), urychlení procesu rozhodování s cílem reálného dosažení zamýšlených cílů. Tyto důvody vedly k zavedení lhůt již před tisíci lety.“ V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 46/2000 (Sbírka rozhodnutí, svazek 22, náleží č. 84; vyhlášen pod č. 279/2001 Sb.) v souvislosti s posuzováním ústavnosti lhůty pro uplatnění nároků plynoucích ze zákona o soudní rehabilitaci Ústavní soud uvedl, že „... zrušení lhůt porušuje zásady právního státu, neboť významně zasahuje do principu právních jistot, který je jednou ze základních náležitostí současných demokratických právních systémů. Lhůta sama o sobě nemůže být protiústavní. Může se však takto jevit s ohledem na konkrétní okolnosti.“ Stejně se vyslovil Ústavní soud i v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/05 (Sbírka rozhodnutí, svazek 39, náleží č. 226; vyhlášen pod č. 531/2005 Sb.): „... lhůta *prima facie* bez dalšího nevykazuje a ani nemůže vykazovat znaky protiústavnosti, tyto pak mohou být dány teprve ‚konkrétními okolnostmi‘ posuzované věci, jinými slovy, posouzení ústavnosti lhůty je posouzením

kontextuálním. Těmito ‚konkrétními okolnostmi‘, čili hledisky kontextuálního posouzení ústavnosti lhůty dle dosavadní judikatury Ústavního soudu jsou: 1. nepřiměřenost (disproporcionalita) lhůty ve vztahu k ní časově omezené možnosti uplatnění ústavně garantovaného práva (nároku), případně k ní vymezenému časovému úseku omezení subjektivního práva; 2. svévole zákonodárce při stanovení lhůty (jejím zakotvení anebo zrušení); 3. ústavně neakceptovatelná nerovnost dvou skupin subjektů, jež je výsledkem zrušení určité zákonné podmínky uplatnění práva pro její protiústavnost, přičemž se tímto zrušením pro dotčenou skupinu subjektů v důsledku uplynutí lhůt již v důsledku derogace bez dalšího možnost uplatnění práva neotevírá.“

23. V uvedených případech šlo sice o lhůty hmotněprávní, obdobně lze ovšem přistoupit i ke lhůtám procesním, a to jak zákonným, tak soudcovským. Ani ty nesmí být nepřiměřené, svévolně stanovené a neakceptovatelně nerovné. Aplikováno na návrhem vymezenou oblast lhůt stanovených soudem k dodatečné úhradě poplatku ze správní žaloby to znamená, že Ústavní soud v rámci kontroly dodržování pravidel spravedlivého procesu může hodnotit i délku poskytnuté lhůty, jejíž ústavnost poměřuje uvedenými kritérii.

24. V posuzované věci byla stěžovatelce poskytnuta pouze třídní lhůta k dodatečnému splnění poplatkové povinnosti, kterou zásadně za dostatečnou považovat nelze. Ze spisového materiálu Městského soudu v Praze ale vyplývá, že zatímco předmětnou výzvu stěžovatel, resp. jím zmocněný advokát převzal dne 22. 9. 2004 a lhůta formálně uplynula 25. 9. 2004, usnesení o zastavení řízení vydal Městský soud v Praze dne 14. 10. 2004 a zástupci stěžovatele bylo doručeno až dne 19. 10. 2004. Třídní lhůta se tak v posuzovaném případě fakticky prodloužila bezmála

o měsíc. Z pohledu Ústavního soudu je to prostor dostatečný k tomu, aby se advokát se stěžovatelem na úhradě soudního poplatku dohodl, i kdyby snad s ohledem na předchozí judikaturu předpokládal, že předmětná výzva byla doručena i stěžovateli a ten uloženou povinnost splnil. Proto také Ústavní soud v tomto konkrétním případě nemohl relativní krátkost lhůty do výroku nálezu promítnout.

VI.

25. Uvedené důvody vedly Ústavní soud k závěru, že posuzovanou ústavní stížnost je třeba podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zcela zamítnout.

4. Ústavně konformní výklad povinnosti platit soudní poplatek. Identická rozhodnutí

zák. č. 549/1991 Sb.

Ústavně konformním výsledkem interpretace zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, nemůže být taková interpretace, podle níž je účastník řízení povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, pokud jde o rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána též den stejným správním orgánem.

Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 359/2007

Sb. n. u. ÚS 178/2007, svazek č. 47/2007

Z odůvodnění:

Včas podanou ústavní stížností, která i v ostatním splňovala podmínky předepsané zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), napadl stěžova-

tel v záhlaví uvedené usnesení Krajského soudu v Plzni, jimž byl vyzván k doplacení soudního poplatku za opravný prostředek podle položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 549/1991 Sb.“) ve výši 12 000 Kč.

Stěžovatel v ústavní stížnosti uvádí, že v projednávaném případě podal jednu správní žalobu, již napadl 7 rozhodnutí Celního ředitelství Plzeň, vydaných dne 14. 6. 2006 pod čj. 7441-02/06-21, 8306/06-1601-21, 8307/06-1601-21, 8308/06-1601-21, 8309/06-1601-21, 8310/06-1601-21 a 8311/06-1601-21. Jednalo se o rozhodnutí, která se týkala téhož stěžovatele, byla vydána téhož dne a právní argumentace v nich byla shodná. Krajský soud stěžovatele dne 9. 10. 2006 vyzval k zaplacení soudního poplatku ve výši 14 000 Kč, tj. 2 000 Kč za každé napadené rozhodnutí. Stěžovatel po obdržení výzvy podal podle § 12 zákona č. 549/1991 Sb. návrh na změnu rozhodnutí s odůvodněním, že dle jeho názoru je soudní poplatek v daném případě stanoven za žalobu, nikoli za počet žalobou napadených rozhodnutí, a proto zaplatil na soudním poplatku částku 2 000 Kč. Dne 12. 12. 2006 vydal Krajský soud v Plzni výzvu, jež je napadena touto ústavní stížností, v níž stěžovatele vyzval k doplacení částky 12 000 Kč s podrobným odůvodněním, v němž vyslovil právní názor odlišný od stěžovatele, tedy že soudní poplatek je stanoven za žalobu proti každému z napadených rozhodnutí, a vysvětlil, z jakého důvodu nepostupoval ve shodě s právním názorem vysloveným v nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 664/03 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 40, nález č. 56), na který stěžovatel odkazoval.

Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že soudní poplatek se vybírá za žalobu pro-

ti rozhodnutí správního orgánu, přičemž zákon explicitně neřeší zpoplatnění případů, kdy jedna žaloba směřuje proti více rozhodnutím. Mantinely uložení soudního poplatku za každé napadené rozhodnutí vymezil Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 664/03, na jehož odůvodnění stěžovatel s ohledem na skutkovou podobnost věci odkazuje. Stěžovatel soudí, že napadeným usnesením bylo protizákonně a protiústavně zasazeno do jeho práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

Podle ustanovení § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu vyzval Ústavní soud účastníka řízení, Krajský soud v Plzni, a vedlejšího účastníka řízení, Celní ředitelství Plzeň, aby se k projednávané ústavní stížnosti vyjádřili.

Krajský soud ve svém podrobném vyjádření uvedl, že je nutno stanovit ve smyslu zákona poplatkovou povinnost žalobce podle počtu rozhodnutí, jejichž přezkoumání se žalobce u soudu domáhá, čemuž odpovídá i dlouhodobá a stabilní praxe. Opačný postup by mohl vést k nedůvodné nerovnosti spočívající v tom, že by žalobce napadající jediné rozhodnutí musel platit stejný soudní poplatek jako žalobce napadající jednou žalobou několik rozhodnutí. Zákon neumožňuje rozlišovat situaci, kdy je napadeno několik rozhodnutí, k nimž směřují stejné žalobní námítky, od situace, kdy je napadeno několik rozhodnutí, ke kterým směřují různé žalobní námítky. Krajský soud rovněž polemizuje s rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, sp. zn. 2 Aš 53/2004, na něž je odkazováno v nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 664/03. Dle názoru krajského soudu nelze ani aplikovat závěry nálezu Ústavního soudu ve věci sp. zn. I. ÚS 664/03, neboť situace v projednávané věci není stejná.

Celní ředitelství Plzeň svého práva vedlejšího účastníka nevyužilo a k ústavní stížnosti se nevyjádřilo.

Po přezkoumání ústavní stížnosti napadeného usnesení, vyžádaného spisového materiálu a s přihlédnutím k již konstantní judikatuře v této otázce Ústavní soud konstatuje, že ústavní stížnost je důvodná.

K přípustnosti ústavní stížnosti proti výzvě k zaplacení soudního poplatku Ústavní soud uvedl ve svém rozhodnutí ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 664/03, že i když výše soudního poplatku má být v souladu se zákonem a rozhodnutí soudu o poplatkové povinnosti má deklaratorní charakter, nutno vzít v úvahu, že i deklaratorní rozhodnutí zásadně zasahuje do sféry práv a povinností dotčené osoby (srov. Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A. *Teorie práva*. Praha : ASPI, 2004, s. 130). Teprve napadeným rozhodnutím je určeno, jaký má obecná norma význam ve vztahu ke stěžovateli. Uvedl dále, že úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní, provedená zákonem č. 549/1991 Sb., představuje jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny (nález sp. zn. IV. ÚS 162/99, Sbirka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 15, nález č. 104). Z toho plyne, že exces obecného soudu při rozhodování o výši poplatku podle zákona č. 549/1991 Sb. může dosáhnout takové míry, že zasáhne i do základního práva podle čl. 36 odst. 1 či 2 Listiny. Z uvedených závěrů Ústavní soud vychází i v projednávané věci, a má tak za to, že v obecné rovině je napadené rozhodnutí způsobilé zasáhnout do ústavně garantovaných práv stěžovatele. Proto posuzoval, zda se tak stalo v projednávané věci.

Ze spisu Krajského soudu v Plzni sp. zn. 57 Ca 120/2006 a přiloženého materiálu Celního úřadu Klatovy Ústavní

soud ověřil, že stěžovatel napadl jedinou žalobou ze dne 15. 8. 2006 sedm rozhodnutí Celního ředitelství Plzeň, která byla vydána téhož dne a jsou po obsahové stránce shodná. Právní argumentace stěžovatele vůči všem těmto rozhodnutím je shodná, napadá je tedy jako celek, aniž by vůči jednotlivým z nich vznášel jiné námitky. Dne 19. 10. 2006 zaplatil soudní poplatek ve výši 2 000 Kč. Napadeným usnesením ze dne 12. 12. 2006 byl vyzván k doplacení částky 12 000 Kč (tj. 2 000 Kč za každé napadené rozhodnutí).

Podle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., jde-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení. Podle sazebníku poplatků, položky 14a, podpoložky 2 písm. a), je poplatek za žalobu nebo jiný návrh na zahájení řízení ve věcech správního soudnictví proti rozhodnutí správního orgánu stanoven na 2 000 Kč. Mezi účastníky řízení před Ústavním soudem je tedy zjevně sporná otázka interpretace pojmu „žaloba nebo jiný návrh ve věcech správního soudnictví“, tj. zda je její jednota určena množstvím podání, do nichž účastník své nároky vtěluje, počtem rozhodnutí, jež napadá, či jinak.

Ústavní soud se k nastolené otázce vyjadřoval v již citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03, v němž uvádí, že je na obecných i správních soudech, aby při interpretaci podústavního práva dosahovaly ústavně konformních výsledků. Ústavně konformním výsledkem interpretace zákona č. 549/1991 Sb. však nemůže být taková interpretace, podle níž je účastník řízení povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, pokud jde o rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týčž účastníků a jsou vydána týž den stejným správním orgánem. V tomto smyslu shledal Ústavní soud interpretaci zákona č. 549/1991 Sb. jako proti-

ústavní. K argumentaci Krajského soudu v Plzni, který v usnesení o výzvě k doplacení soudního poplatku i ve vyjádření k ústavní stížnosti podrobně rozebral odůvodnění nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 664/03 ve vztahu k jím projednávané věci, přičemž dospěl k závěru, že skutkové okolnosti obou případů nejsou zcela identické, považuje Ústavní soud za vhodné odkázat na jiný náleží zabývající se toutéž problematikou. V nálezu sp. zn. II. ÚS 745/06 ze dne 17. 5. 2007 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 45, náleží č. 83), který řešil ústavní stížnost skutkově zcela shodnou s nyní projednávanou věcí, dospěl Ústavní soud ke stejnému právnímu závěru jako v již citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03.

Ústavní soud v nyní projednávané věci neshledal důvod se od závěrů v obou citovaných rozhodnutích odchýlit a pro úplnost na ně odkazuje.

Na základě shora uvedených důvodů Ústavní soud bez nařízení ústního jednání se souhlasem účastníků (§ 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu) napadené usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 12. 2006, sp. zn. 57 Ca 120/2006 zrušil [§ 82 odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

5. Ústavně konformní výklad povinnosti platit soudní poplatek. Přístup k soudu

**čl. 36 Listiny
zák. č. 549/1991 Sb.**

Pokud napadeným usnesením Městský soud v Praze na základě interpretace příslušných ustanovení zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů vyměřil stěžovateli soudní poplatek 2 000 Kč za

každé jednotlivé, správní žalobou napadené správní rozhodnutí, byť se všechna tato rozhodnutí týkala jednoho jediného případu (odvolání proti platebnímu výměru na penále), řešila stejnou právní otázku, týkala se pouze stěžovatele, byla vydána ve stejný den jedním a týmž správním orgánem a obsahovala totožnou právní argumentaci, měl takový postup dle Ústavního soudu charakter podstatného omezení stěžovatele v přístupu k soudu, resp. ve světle čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod omezil právo stěžovatele na soudní přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy.

Nález Ústavního soudu ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 43/2007
Sb. n. u. ÚS 149/2007, svazek č. 46/2007

Z odůvodnění:

2. Stěžovatel v ústavní stížnosti poukazuje na skutečnost, že nezákonným vyměřením poplatku v záhlaví citovaným usnesením městského soudu byl zkrácen na svých ústavně zaručených právech, kdy bylo protizákonně a protiústavně zasazeno do jeho majetkové sféry, jakož i do jeho ústavně zaručeného práva na soudní ochranu a přístupu k soudu ve smyslu čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny.

3. Stěžovatel v ústavní stížnosti odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 664/03 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 40, nález č. 56), jehož odůvodnění se dovolával a stran argumentace na něj plně odkázal. Stěžovatel byl toho názoru, že jeho případ je skutkově velmi blízký případu projednávanému v citovaném nálezu, když v tomto stěžovatelském případě Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu osmnácti rozhodnutími zamítlo jeho odvolání proti platebním výměrům, kterými mu bylo sděleno daňové penále, přičemž právní argu-

mentace byla ve všech případech zcela shodná, byla vydána ve stejný den a stejným správním úřadem. S ohledem na výše uvedené okolnosti proto navrhl, aby Ústavní soud v záhlaví citovaného rozhodnutí svým nálezem zrušil a zároveň stěžovateli přiznal právo na náhradu nákladů řízení.

III.

8. Ústavní soud si k posouzení námitek a tvrzení stěžovatele a účastníka řízení rovněž vyžádal spis Městského soudu v Praze sp. zn. 10 Ca 205/2006, z něhož zjistil následující skutečnosti.

9. Stěžovatel dne 14. 7. 2006 napadl jedinou správní žalobou osmnáct rozhodnutí Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu (čj. FR 6320 a 6321/15/06, 6496/15/06, 6498 až 6505/15/06, 6507 až 6513/15/06) o odvolání stěžovatele proti platebním výměrům, která byla vydána téhož dne (26. 4. 2006) a jsou po obsahové stránce téměř identická. Právní argumentace stěžovatele vůči všem těmto rozhodnutím je shodná, aniž by vůči jednotlivým z nich vznášel různé námítky, napadá je tedy jako celek.

10. Městský soud v Praze usnesením ze dne 31. 10. 2006, čj. 10 Ca 205/2006-85, vyzval stěžovatele, aby do 3 dnů od jeho doručení zaplatil soudní poplatek za opravný prostředek, který za jedno rozhodnutí podle položky 14a bodu 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků ve znění od 1. 1. 2003 přílohy k zákonu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, činí 2 000 Kč, tj. celkem ve výši 34 000 Kč (17 x 2 000 Kč).

11. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel podnět podle § 12 zákona o soudních poplatcích, v němž předestřel v podstatě shodnou argumentaci, kterou následně zopakoval v podané ústavní stížnosti, a žádal městský soud, aby své rozhodnutí o cel-

kové výši soudních poplatků přehodnotil. Z opatnosti však poplatky zaplatil.

14. Podstatou ústavní stížnosti a v ní namítaného porušení práva na spravedlivý proces byly námitky stěžovatele ohledně postupu městského soudu, který mu napadeným usnesením s odkazem na příslušná ustanovení zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích [§ 4 odst. 1 a položku 14a bod 2 písm. a) sazebníku soudních poplatků ve znění od 1. 1. 2003, přílohy k zákonu o soudních poplatcích], uložil za podanou správní žalobu zaplatit soudní poplatek v celkové výši 34 000 Kč.

15. Ústavní soud se ve své judikatuře otázkou poplatkové povinnosti opakovaně zabýval. V obecné rovině vícekrát uvedl, že „úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní, provedená zákonem č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů představuje jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 Listiny“ (viz např. nález sp. zn. IV. ÚS 162/99, Sbíрка nálezu a usnesení Ústavního soudu, svazek 15, nález č. 104, nebo nález sp. zn. I. ÚS 664/03, Sbíрка nálezu a usnesení Ústavního soudu, svazek 40, nález č. 56). Z toho plyne, že exces obecného soudu při rozhodování o výši poplatku podle zákona č. 549/1991 Sb. může dosáhnout takové míry, že zasáhne i do základního práva podle čl. 36 odst. 2 Listiny, který stanoví zásadu, podle níž, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonost takového rozhodnutí.

16. V nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 Ústavní soud konstatoval, že „je na obecných i správních soudech, aby při interpretaci podústavního práva dosahovaly ústavně konformních výsledků. Ústavně konformním výsledkem interpretace záko-

na č. 549/1991 Sb. však nemůže být taková interpretace, podle níž je účastník řízení povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, pokud jde o rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána týž den, stejným správním orgánem. V tomto smyslu považuje Ústavní soud interpretaci zákona č. 549/1991 Sb. za protiústavní.“ (K tomu obdobně viz nález sp. zn. II. ÚS 745/06, Sbíрка nálezu a usnesení Ústavního soudu, svazek 45, nález č. 83.)

V.

17. Shora uvedené se plně vztahuje i na projednávanou věc a Ústavní soud neshledal důvod se od závěru uvedených v citovaných nálezech odchýlit.

18. Pokud tedy napadeným usnesením městský soud na základě interpretace příslušných ustanovení zákona č. 549/1991 Sb. vyměřil stěžovateli soudní poplatek 2 000 Kč za každé jednotlivé, správní žalobou napadené správní rozhodnutí, byť se všechna tato rozhodnutí týkala jednoho jediného případu (odvolání proti platebnímu výměru na penále), řešila stejnou právní otázku, týkala se pouze stěžovatele, byla vydána ve stejný den jedním a týmž správním orgánem a obsahovala totožnou právní argumentaci, měl takový postup dle Ústavního soudu charakter podstatného omezení stěžovatele v přístupu k soudu, resp. ve světle čl. 36 odst. 2 Listiny omezil právo stěžovatele na soudní přezkum rozhodnutí orgánu veřejné správy.

19. Ústavní soud k tomuto závěrem dodává, že zvolený postup Městského soudu v Praze může být problematický i z hlediska povinnosti řídit se předchozími rozhodnutími, neboť např. v nálezu sp. zn. I. ÚS 462/07 (Sbíрка nálezu a usnesení Ústavního soudu, svazek 45, nález č. 94)

nebo v již citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 664/03 Ústavní soud Městskému soudu v Praze připomněl právní názor Nejvyššího správního soudu uvedený v rozsudku ze dne 21. 4. 2005, sp. zn. 2 As 53/2004 (viz www.nssoud.cz), který kritizoval praxi „umělého navyšování počtu řízení ve věcech, kde je takové navyšování bezúčelné“. Podle Nejvyššího správního soudu „jedním ze způsobů takového umělého navyšování je právě i nevhodné rozdělování řízení (...) tam, kde pro to není dán žádný racionální procesní důvod. Tento postup (...) zatěžuje jak strany soudního sporu (například nezodpovědnou multiplikací soudního poplatku), tak i soudy samotné. To je zvláště nevhodné v situaci (...) přetíženosti soudů, kdy toto další umělé zvyšování přetíženosti vede (...) k poškození účastníků ostatních řízení, jejichž spory narůstající soudní zahlcenost nutně dále prodlužuje, aniž by přitom bylo toto zvýšení úsilí i finanční výdaje jak na straně účastníků, tak na straně státu, vyváženo tím, že by byla účinněji poskytnuta ochrana právům účastníků. Lze proto uzavřít, že tehdy, kdy soudy zbytečně komplikují řízení např. jejich bezúčelným rozdělováním, vzdalují se od ‚raison d’être‘ své ústavně zakotvené existence, jímž je právě umožnit co nejspravedlivěji a nejefektivněji průchod právům a spravedlnosti.“

VI.

20. Pokud jde o požadavek stěžovatele na přiznání nákladů řízení, odkazuje Ústavní soud na § 62 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, podle něhož náklady řízení před Ústavním soudem, které vzniknou účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi, hradí účastník nebo vedlejší účastník, pokud tento zákon nestanoví jinak. Toto ustanovení tedy platí zásadně, ledaže Ústavní soud využije své pravomoci, podle níž v odůvodněných případech podle výsledků řízení usnesením uloží některému účastníkovi nebo

vedlejšímu účastníkovi, aby zcela nebo zčásti nahradil jinému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi jeho náklady řízení (ustanovení § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu). Jak vyplývá z obou citovaných ustanovení, úhrada nákladů řízení ve smyslu § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu není automatická. Lze ji uložit pouze „v odůvodněných případech“, např. jako určitou sankci vůči tomu účastníkovi řízení, který svým postupem zásah do základního práva vyvolal, nebo tehdy, kdyby obecný soud nerespektoval již vykonatelný náleze Ústavního soudu (viz např. náleze sp. zn. II. ÚS 53/97, Sběrka náleze a usnesení Ústavního soudu, svazek 13, náleze č. 26, nebo výše citovaný náleze sp. zn. II. ÚS 745/06).

21. Vzhledem k situaci, v níž se stěžovatel nikoliv svým přičiněním ocitl, kdy Městský soud v Praze výše popsaným postupem omezil jeho právo na přístup k soudu, je aplikace ustanovení § 62 odst. 4 zákona o Ústavním soudu případná. Proto Ústavní soud přiznal stěžovateli náhradu nákladů řízení před Ústavním soudem proti účastníkovi řízení, Městskému soudu v Praze.

22. Celková přiznaná výše náhrady nákladů řízení proto sestává z úhrady odměny za zastupování v rozsahu dvou úkonů právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání ústavní stížnosti) po 2 100 Kč podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. g) ve spojení s § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů a z paušální částky náhrady hotových výdajů za dva úkony právní služby po 300 Kč podle ustanovení § 13 odst. 3 advokátního tarifu a 19% daně z přidané hodnoty z uvedených částek (tj. 798 Kč z částky 4 200 Kč a 114 Kč z částky 600 Kč). Lhůta určená účastníkovi řízení k náhradě nákladů byla stanovena v souladu s ustanovením § 63 zá-

kona o Ústavním soudu podle § 160 odst. 1 občanského soudního řádu.

23. S ohledem na výše uvedené důvody Ústavní soud ústavní stížnosti podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl a napadené usnesení Městského soudu v Praze podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

6. Úhrada soudního poplatku za podání žaloby proti více správním rozhodnutím, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána též den stejným správním orgánem

čl. 36 odst. 2 Listiny
zák. č. 549/1991 Sb.

Interpretace zákona č. 549/1991 Sb., podle níž účastník řízení je povinen platit soudní poplatek za každé správní žalobou napadené správní rozhodnutí, i když jde o rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána též den stejným správním orgánem, je nejen disproportční, ale také protiústavní. Listina základních práv a svobod stanoví v čl. 36 odst. 2 zásadu, podle níž kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí. Ve světle tohoto článku Listiny základních práv a svobod měl postup městského soudu charakter podstatného omezení stěžovatelky v přístupu k soudu.

Nález Ústavního soudu ze dne 16. 3. 2006, sp. zn. I. ÚS 664/2003
SoRo č. 7/2006, s. 250

Z odůvodnění:

Stěžovatelka v ústavní stížnosti uvedla, že v rámci svého podnikání vybudovala a zkolaudovala dům s byty a nebytovými prostory. Prohlášením vlastníka budovy o vymezení bytových a nebytových jednotek, podle zákona č. 72/1994 Sb., převedla na další osoby 76 smlouvami stejný počet jednotek v této budově. Z cen jednotek, včetně cen spoluvlastnických podílů na převáděných pozemcích, zaplatila daň z přidané hodnoty. Poté Finanční úřad pro Prahu 6, celkem 76 platebními výměry, vyměřil stěžovatelce dodatečně daň z převodu nemovitostí, z ceny převáděných spoluvlastnických podílů na pozemcích, v celkové výši 397 415 Kč. Odvolání stěžovatelky proti těmto výměrům Finanční ředitelství v Praze zamítlo. Podle názoru stěžovatelky jsou tato rozhodnutí protizákonná, a proto je všechna napadla správní žalobou, podanou dne 25. 7. 2003. Tato žaloba byla vedena u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 5 Ca 163/2003.

Usnesením ze dne 25. 8. 2003 městský soud 75 z celkových 76 napadených rozhodnutí finančního ředitelství vyloučil k samostatnému projednání přesto, že stěžovatelka ve správní žalobě vyložila, že všechna rozhodnutí se týkají jediného obchodního případu a jediné budovy, mají zcela totožný skutkový i právní základ a byla vydána stejným orgánem v témže dni. Všech 75 usnesení bylo stěžovatelce doručeno dne 27. 10. 2003 a každým z nich jí bylo uloženo uhradit soudní poplatek podle položky 14a bod 2 písm. a) přílohy zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve výši 2 000 Kč za každé jednotlivě napadené rozhodnutí správního orgánu.

Právní zástupce stěžovatelky požádal dne 29. 10. 2003 městský soud, aby s ohledem na celkovou výši částky, která má být

zaplacená, doručil usnesení též přímo stěžovatelce. Současně navrhl zrušení všech 75 usnesení z důvodu jejich nezákonnosti. Na to dne 6. 11. 2003 reagoval městský soud vydáním 75 usnesení téhož obsahu, která byla následující den doručena stěžovatelce. Stěžovatelka poté nakoupila 150 kolků po 1 000 Kč a formálně tak vyhověla výzvě na úhradu soudních poplatků.

Podle stěžovatelky nelze najít žádný právní předpis, který by vylučoval možnost napadnout více správních rozhodnutí jednou správní žalobou, zejména pokud tato rozhodnutí mají stejný skutkový a právní základ a pokud byla vydána tímž orgánem. Naopak z textu § 39 s. ř. s. jednoznačně vyplývá, že takovýto postup je přípustný, neboť toto ustanovení umožňuje, za stanovených podmínek, vyloučit některá z více rozhodnutí napadených jednou správní žalobou k samostatnému projednání. Citované ustanovení ovšem nestanoví tento postup obligatorně. S tím pak souvisí výklad poplatkové povinnosti žalobce ve správním řízení, který stěžovatelka rozsáhle analyzuje. Podle stěžovatelky postup soudu podle § 39 odst. 2 s. ř. s., kterým jsou vyloučena některá rozhodnutí správního orgánu k samostatnému projednání, nemůže podléhat samostatné poplatkové povinnosti, neboť nejde o činnost, kterou by mohla stěžovatelka, jako účastník řízení, jakkoliv ovlivnit. Proto postup městského soudu nemá oporu v zákoně a jde navíc o uložení poplatkové povinnosti v extrémním rozsahu. Třebaže „formalisticky vzato“ šlo v postupu městského soudu sice o soubor 75 jednotlivých rozhodnutí, ukládajících jednotlivě povinnost k placení „jednotlivých“ soudních poplatků v nevelké výši, ve skutečnosti šlo o jednotný akt, kterým byla stěžovatelce, v rozporu s příslušnými právními předpisy (tedy nikoliv na základě zákona), uložena, pod sankcí zastavení řízení, povinnost k zaplacení dalších soudních poplatků ve

výši 150 000 Kč, což je částka, kterou rozhodně nelze považovat za bagatelní. Stěžovatelka navrhla, aby o všech napadených usneseních rozhodl Ústavní soud jedním nálezelem, protože je nutno posoudit celou kauzu, vzhledem k její podstatě, jednotně a vycházet z celkové újmy, která byla napadenými rozhodnutími způsobena.

Stěžovatelka zastává názor, že jí finanční úřad vyměřil, v rozporu se zákonem, rozhodnutím, potvrzeným Finančním ředitelstvím v Praze, daň z převodu nemovitostí ve výši 397 415 Kč. Tuto daň uhradila, ale uchýlila se pod ochranu soudní moci s návrhem, aby bylo odstraněno 76 rozhodnutí, která jí uvedenou daň vyměřila. Městský soud v Praze „nečekaně a nepředvídatelně“ uložil stěžovatelce povinnost zaplacení soudních poplatků ve výši 150 000 Kč za podanou správní žalobu, ve lhůtě pouhých tří dnů, pod sankcí zastavení soudního řízení. Takovýto postup ovšem vedl, podle názoru stěžovatelky, k porušení jejího základního práva na přístup ke správnímu soudu.

Městský soud v Praze ve vyjádření k ústavní stížnosti sdělil, že na danou věc je nutno aplikovat položku 14a bod 2 písm. a) Sazebníku poplatků uvedeného v příloze zákona č. 549/1991 Sb., podle něhož „za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu činí soudní poplatek 2 000 Kč“. V dané věci stěžovatelka podala správní žalobu proti 76 rozhodnutím správního orgánu, a podáním žaloby jí tak vznikla ze zákona poplatková povinnost za každé napadené rozhodnutí, bez ohledu na skutečnost, zda soud přezkoumá všechna napadená rozhodnutí ve společném řízení, či zda budou jednotlivá rozhodnutí vyloučena k samostatnému projednání. Pro vznik poplatkové povinnosti není rozhodné ani to, zda věci spolu souvisí, týkají se týchž účastníků, či zda právní argumentace je stejná. Městský soud odkázal na rozhodnu-

tí Vrchního soudu v Praze, čj. 5 A 86/98-48, publikované v Soudní judikatuře ve věcech správních pod č. 665/2000. Podle městského soudu nebyla napadenými usneseními stěžovatelce ukládána povinnost, byla jen vyzvána ke splnění povinnosti, která jí vznikla ze zákona. Pokud by stěžovatelka tuto povinnost nesplnila, soud by řízení zastavil podle § 47 písm. c) s. ř. s. Proti takovému usnesení by byla přípustná kasační stížnost, z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., ve které by stěžovatelka mohla namítat, že jí případně poplatková povinnost nevznikla. Proto postup městského soudu nebyl svévolný, ale naopak byl v souladu se zákonem.

Ústavní soud v první řadě posuzoval přípustnost ústavní stížnosti, tedy zda byly vyčerpány všechny opravné prostředky, ve smyslu § 75 odst. 1, ve spojení s § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších zákonů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

V případě, že účastník nezaplatí soudní poplatek, bude řízení usnesením zastaveno [§ 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., ve spojení s § 47 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Opravným prostředkem, kterým by bylo možno brojit proti zastavení řízení, by byla kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. V takovém případě by bylo možno podat ústavní stížnost teprve proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti.

Naopak jiná je situace v případě, kdy účastník soudní poplatek včas a řádně zaplatí a řízení zastaveno není. Proti usnesením o stanovení poplatkové povinnosti není, jako proti rozhodnutím, kterými se pouze upravuje vedení řízení, přípustná kasační stížnost [srov. § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.]. Rozhodnou otázkou tedy je, zda stěžovatelka, pokud si chtěla zacho-

vat možnost obrany proti rozhodnutí o poplatkové povinnosti podáním ústavní stížnosti, byla povinna soudní poplatek nezaplatit, počkat na zastavení řízení a poté podat proti usnesení o zastavení řízení, kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu.

Podle názoru Ústavního soudu je nutno rozlišit dva typy rozhodnutí, kterým se upravuje vedení řízení. Na jedné straně se jedná o rozhodnutí, která jsou důsledkem poučovací povinnosti soudu a takováto rozhodnutí nemohou sama o sobě vyvolat pro účastníka řízení negativní následky. Příkladem je usnesení, vyzývající účastníka k opravě nebo doplnění podání, které neobsahuje všechny stanovené náležitosti nebo které je nesrozumitelné nebo neurčité (§ 43 odst. 1 o. s. ř.), nebo usnesení podle soudního řádu správního, kterým předseda senátu vyzve podatele k opravě nebo odstranění vad podání podle § 37 s. ř. s. (k tomu srov. Vopálka, V., Mikule, V., Šimůnková, V., Šolín, M. *Soudní řád správní. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 273 a násl.). Teprve v případě, pokud by účastník řízení nevyhověl a podání nedoplnil, event. podání doplnil nedostatečně, mohl by být jeho návrh na zahájení řízení odmítnut usnesením, proti kterému je možnost podat opravný prostředek, ať již odvolání podle § 202 o. s. ř. nebo kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Na druhé straně jde o rozhodnutí, která ukládají účastníkům určité povinnosti, např. povinnost zaplatit soudní poplatek. Ústavní soud se ztotožňuje s právním názorem městského soudu, podle kterého poplatková povinnost vzniká již na základě zákona, podáním návrhu na zahájení řízení k soudu. Nelze však opominout, že je to soudní rozhodnutí, které individualizuje tuto obecnou zákonnou normu vůči účastníkovi řízení a které určuje výši soudního

poplatku v individuálním případě. I když by tato výše měla být v souladu se zákonem, a rozhodnutí soudu o poplatkové povinnosti má deklaratorní charakter, nutno vzít v úvahu, že i deklaratorní rozhodnutí zásadně zasahuje do sféry práv a povinností dotčené osoby (srov. Boguszak, J.; Čapek, J.; Berlich, A. *Teorie práva*. Praha : ASPI, 2004, s. 130). V tomto případě bylo teprve napadenými rozhodnutími určeno, jaký má obecná norma (v podobě zákona č. 549/1991 Sb.) význam ve vztahu ke stěžovatelce.

Ústavní soud se ztotožňuje s námitkami stěžovatelky, že rozumný postup, umožňující jí podat ústavní stížnost, nemůže být takový, že by jí nejprve nutil porušit rozhodnutí soudu o poplatkové povinnosti, počkat na zastavení řízení, a teprve poté podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Protože by šlo o kasační stížnost proti 75 rozhodnutím o zastavení řízení, bylo by nutno podat také 75 kasačních stížností, které by byly zpoplatněny ještě o polovinu více než je poplatek vyměřený městským soudem (viz položka 15 sazebníku, stanovící za kasační stížnost jako soudní poplatek částku 3 000 Kč). Namísto poplatkové povinnosti, vyměřené městským soudem v celkové výši 150 000 Kč, by tak stěžovatelka byla povinna zaplatit částku 225 000 Kč, což by dosáhlo téměř 60 % hodnoty sporné částky, o níž se jedná v meritorním návrhu. Takto interpretované vyčerpání všech opravných prostředků by ve svém efektu znamenalo znemožnění přístupu stěžovatelky k Ústavnímu soudu a devalvací významu ústavní stížnosti.

Ústavní soud konečně zvážil, zda procesním prostředkem, podle § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, je i podnět ve smyslu § 12 zákona č. 549/1991 Sb., kterým může účastník dosáhnout změny či zrušení rozhodnutí o poplatkové povinnos-

ti, vydá-li soud nesprávné rozhodnutí. I když jde o nezávazný podnět účastníka vůči soudu, je zásadně třeba, aby tento podnět byl vyčerpán před případným zaplacením soudního poplatku, pokud účastník hodlá podat ústavní stížnost. Takovýto výklad je v souladu s principem subsidiarity rozhodování Ústavního soudu.

V daném případě stěžovatelka podmínku podání podnětu, ve smyslu § 12 zákona č. 549/1991 Sb., splnila podáním k městskému soudu ze dne 29. 10. 2003. Městský soud jejímu podnětu nevyhověl a vydal dne 6. 11. 2003, ve shora označených věcech, další usnesení, adresovaná nikoliv právnímu zástupci stěžovatelky, ale přímo stěžovatelce, na jejichž základě stěžovatelka zaplatila soudní poplatek.

Ústavní stížnost je důvodná.

Základním principem činnosti Ústavního soudu ve vztahu k soudům obecným je teze, podle níž základní práva a svobody v oblasti podústavního práva působí jako regulativní ideje, na které obsahově navazují komplexy norem práva podústavního. Porušení některé z těchto norem v důsledku svévolle (např. nerespektováním kogentní normy) anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. přepjatý formalismus), pak zakládá dotčení na základním právu a svobodě (viz nálezný sp. zn. III. ÚS 224/98, Sb. n. u. ÚS, sv. 15, nálezný č. 98. Praha, roč. 1999).

Ústavní soud, ve smyslu takto chápaného vztahu obecného a ústavního soudnictví, není kompetentní přehodnocovat jakékoliv rozhodnutí obecného soudu o poplatkové povinnosti z hlediska jeho zákonnosti, ale jen z hlediska jeho ústavnosti. Ústavní soud není soudem nadřazeným soudům obecným, který by kontroloval každé jednotlivé rozhodnutí o poplatkové

povinnosti. Meritorně rozhodne pouze tam, kde by protizákonně stanovená poplatková povinnost zasáhla do sféry základních práv chráněných českým ústavním pořádkem.

Ústavní soud se ve své judikatuře otázkou poplatkové povinnosti opakovaně zabýval. V obecné rovině ve své judikatuře opakovaně uvedl, že „úprava poplatkové povinnosti či osvobození od ní, provedená zákonem č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů představuje jeden ze základních momentů podmiňujících právo na soudní ochranu ve smyslu čl. 36 odst. 1 LPS“ (nález sp. zn. IV. ÚS 162/99, Sbirka nálezů a usnesení Ústavního soudu, Praha, roč. 99, sv. 15, s. 53). Z toho plyne, že exces obecného soudu při rozhodování o výši poplatku podle zákona č. 549/1991 Sb. může dosáhnout takové míry, že zasáhne i do základního práva podle čl. 36 odst. 1 či 2 LPS.

Je na obecných i správních soudech, aby při interpretaci podústavního práva dosahovaly ústavně konformních výsledků. Ústavně konformním výsledkem interpretace zákona č. 549/1991 Sb. však nemůže být taková interpretace, podle níž je účastník řízení povinen platit soudní poplatek za každé správní rozhodnutí, pokud jde o rozhodnutí, která jsou skutkově a právně zcela identická, týkají se týchž účastníků a jsou vydána týž den stejným správním orgánem. V tomto smyslu považuje Ústavní soud interpretaci zákona č. 549/1991 Sb. za protiústavní.

Pokud tedy městský soud vyměřil stěžovatelce soudní poplatek 2 000 Kč za každé jednotlivé správní žalobou napadené rozhodnutí, byť se všechna tato rozhodnutí týkala jednoho jediného obchodního případu, řešila stejnou právní otázku, týkala se pouze stěžovatelky, byla vydána ve stejný den jedním a týmž správ-

ním orgánem, dopustil se postupu, který lze označit za protiústavní a vedl k disproporčnímu následku, tj. k tomu, že celková výše soudního poplatku dosáhla téměř 40 % celkové dodatečně vyměřené daně, o niž ve správním řízení šlo.

Takovýto výsledek považuje Ústavní soud nejen za disproporční, zjevně absurdní, ale také protiústavní. Listina základních práv a svobod stanoví v čl. 36 odst. 2 zásadu, podle níž, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí. Ve světle tohoto článku měl postup městského soudu, uskutečněný shora uvedenými usneseními, charakter podstatného omezení stěžovatelky v přístupu k soudu.

Jako *obiter dictum* považuje Ústavní soud za účelné odkázat též na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci vedené pod sp. zn. 2 As 53/2004, ze dne 21. 4. 2005 (viz www.nssoud.cz), který kritizoval praxi „umělého navyšování počtu řízení ve věcech, kde je takové navyšování bezúčelné“. Podle Nejvyššího správního soudu „jedním ze způsobů takového umělého navyšování je právě i nevhodné rozdělování řízení tam, kde pro to není dán žádný racionální procesní důvod. Tento postup tam, kde není odůvodněn, zatěžuje jak strany soudního sporu (například nezodpovědnou multiplikací soudního poplatku), tak i soudy samotné. To je zvláště nevhodné v situaci všeobecně známé přetíženosti soudů, kdy toto další umělé zvyšování přetíženosti vede v konečném důsledku k poškození účastníků ostatních řízení, jejichž spory narůstající soudní zahlcenost nutně dále prodlužuje, aniž by přitom bylo toto zvýšené úsilí i finanční výdaje jak na straně účastníků, tak na straně státu, vyváženo tím, že by byla účinněji poskytnuta ochrana právům účastníků. Lze proto uzavřít, že tehdy, kdy soudy

zbytečně komplikují řízení např. jejich bezúčelným rozdělováním, vzdalují se od *raison d'être* své ústavně zakotvené existence, jímž je právě umožnit co nejspravedlivěji a nejefektivněji průchod právům a spravedlnosti“.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti stěžovatelky a napadená rozhodnutí zrušil podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

7. Osvobození od soudního poplatku a zastavení řízení pro nezaplacení poplatku

zák. č. 182/1993 Sb.

čl. 36 Listiny

zák. č. 549/1991 Sb.

Krajský soud tím, že současně potvrdil jak rozhodnutí okresního soudu o nepřiznání osvobození od soudního poplatku, tak i rozhodnutí téhož soudu, jímž bylo řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastaveno, odepřel stěžovatelce reálnou možnost soudní poplatek zaplatit a pokračovat v řízení. Tímto postupem porušil ústavně zaručené právo stěžovatelky na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod, neboť stěžovatelce znemožnil domáhat se zákonem stanoveným postupem ochrany jejich práv.

Nález Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2006, sp. zn. IV. ÚS 776/2005

Sb. n. u. ÚS 103/2006, svazek č. 41/2006

Z odůvodnění:

Stěžovatelka ve své ústavní stížnosti namítala, že krajský soud rozhodl o odvolání proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků a o odvolání proti

usnesení o zastavení řízení v tentýž den jediným rozhodnutím, byť označeným dvěma jednacími čísly. Stěžovatelka v této souvislosti odkázala na ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) a § 138 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, z nichž vyplývá, že dokud nebylo rozhodnuto o odvolání stěžovatelky proti usnesení okresního soudu ze dne 22. 7. 2005, čj. 9 C 69/2002-271, kterým byla zamítnuta žádost o osvobození od soudních poplatků, nelze pravomocně rozhodnout o zastavení řízení z důvodů nezaplacení soudního poplatku. Dle názoru stěžovatelky ji měl soud poté, co nebylo jejím návrhu na osvobození od soudních poplatků vyhověno, vyzvat dle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích k zaplacení soudního poplatku. Krajský soud tak neučinil, a svým postupem tak stěžovatelce fakticky odňal možnost zaplatit soudní poplatek z odvolání, čímž neoprávněně zasáhl do jejího ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Svou argumentaci stěžovatelka podpořila odkazem na nález Ústavního soudu ze dne 2. 5. 2002 sp. zn. III. ÚS 588/2000 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 26, nález č. 56), v němž Ústavní soud konstatoval, že v případě nepřiznání osvobození od soudních poplatků musí být účastníku řízení poskytnut reálný časový prostor pro úhradu soudního poplatku a pro pokračování v řízení. Stěžovatelka kromě výše uvedených námitek rovněž polemizovala s důvody, jež vedly obecné soudy k zamítnutí její žádosti o osvobození od soudních poplatků. Zejména vyjádřila nesouhlas s argumentací okresního soudu, že prostředky k zaplacení soudního poplatku mohla získat zástavou družstevního bytu. Stěžovatelka uvedla, že je pouze nájemkyní družstevního bytu, přičemž

hodnota členských práv a povinností je v případě jejich zastavení výrazně nižší než v případě jejich převodu. Stěžovatelka se domnívala, že v průběhu řízení dostatečně prokázala, že nedisponuje částkou nutnou k uhrazení soudního poplatku; okresní soud nadto v odůvodnění svého rozhodnutí nepřípustně přihlížel k hospodářskému výsledku jejího manžela.

II.

Ústavní soud konstatuje, že ústavní stížnost byla podána včas a splňovala veškeré formální i obsahové náležitosti stanovené zákonem o Ústavním soudu, bylo tedy možné přistoupit k věcnému přezkumu napadených rozhodnutí. Za tímto účelem si Ústavní soud vyžádal vyjádření účastníků řízení a spis okresního soudu sp. zn. 9 C 69/2002.

Okresní soud ve svém vyjádření konstatoval, že posouzení existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků spadá výlučně do pravomoci obecných soudů, a dále uvedl, že při rozhodování vycházel z komplexního hodnocení majetkových poměrů stěžovatelky. V rámci řízení bylo nesporně zjištěno, že stěžovatelce byla dne 31. 8. 2002 vyplacena kupní cena 2 550 000 Kč za nemovitost, jež je předmětem sporu. Z účastnické výpovědi stěžovatelky pak vyplynulo, že si za tyto finanční prostředky zakoupila družstevní byt za 1 500 000 Kč, že 70 000 Kč darovala sestře a že zaplatila odměnu realitní kanceláři. Dle názoru okresního soudu je zřejmé, že za těchto podmínek disponovala stěžovatelka hotovostí mnohonásobně překračující výši nezaplaceného soudního poplatku. K námitce stěžovatelky, že příjmy jejího manžela nejsou vzhledem k výlučnému charakteru předmětného závazku relevantní, okresní soud uvedl, že rozhodnutí o osvobození od soudního poplatku by mělo vycházet z celkové životní úrovně

a majetkových poměrů žadatele, a proto nelze u manželů odhlédnout od příjmů druhého manžela, pokud náleží do společného jmění manželů. Námitky stěžovatelky proti postupu odvolacího soudu považoval okresní soud za nedůvodné a účelové. Stěžovatelka byla k zaplacení soudního poplatku řádně vyzvána usnesením soudu, byla jí stanovena soudcovská lhůta k zaplacení soudního poplatku, ve lhůtě poplatek nezaplatila, a proto bylo odvolací řízení soudem prvního stupně zastaveno. Okresní soud měl za to, že rozhodnutí soudů obou stupňů byla vydána v souladu se zákonem a že mají oporu v provedeném dokazování, a proto navrhl, aby ústavní stížnost stěžovatelky byla jako nedůvodná zamítnuta. Krajský soud pak ve svém vyjádření plně odkázal na právní závěry obsažené v napadeném rozhodnutí.

III.

Ústavní soud následně napadená rozhodnutí přezkoumal, přičemž shledal, že ústavní stížnost je zčásti důvodná.

Pokud jde o část ústavní stížnosti, v níž stěžovatelka polemizovala se závěry obecných soudů, týkajícími se jejich majetkových poměrů, Ústavní soud připomíná, že není další přezkumnou instancí v systému obecného soudnictví. Z ustálené judikatury Ústavního soudu vyplývá, že posouzení, zda jsou v konkrétním případě dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, spadá výlučně do rozhodovací sféry obecných soudů, přičemž Ústavnímu soudu zásadně nepřísluší přehodnocovat závěry, ke kterým obecný soud při zvážování důvodnosti uplatněného nároku dospěl (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2000, sp. zn. IV. ÚS 271/2000; Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 19, usnesení č. 28). Důvodem pro zásah Ústavního soudu by mohl být stěžovatelkou tvrzený extrémní rozpor mezi

provedenými důkazy a skutkovými zjištěními, resp. mezi skutkovými zjištěními a z nich vyvozenými právními závěry, nicméně existenci takového rozporu Ústavní soud v projednávaném případě nezjistil. Napadená rozhodnutí byla řádně odůvodněna, argumentace v nich obsažená byla logicky konzistentní a skutková zjištění měla dostatečnou oporu v provedeném dokazování. Obecné soudy komplexně posoudily majetkové poměry stěžovatelky, přičemž dospěly k závěru, že ve stěžovatelčině případě neexistovala reálná překážka, která by jí bránila v získání finanční hotovosti k zaplacení soudního poplatku. Vycházely přitom zejména z částky, kterou stěžovatelka obdržela za prodej nemovitosti, a z částky, již by stěžovatelka mohla získat „zastavením nemovitosti“, tedy zastavením členského podílu v družstvu. Obecné soudy zdůvodnily, proč stěžovatelka dle jejich názoru stále disponuje částí prostředků získaných prodejem nemovitosti; pokud jde o členský podíl, ten rovněž představuje jistou majetkovou hodnotu, nelze proto mít za to, že by argumentace obecných soudů byla nepřipadná či zjevně rozporná se skutkovými zjištěními, byť by konkrétní výše částky, již by stěžovatelka jeho prostřednictvím mohla získat, byla sporná. Zohlednění hospodářského výsledku manžela stěžovatelky pak nutno ve vztahu k ostatním argumentům hodnotit jako argument podpůrný, jehož případná nesprávnost nemá vliv na nosné důvody rozhodnutí. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud zásah do ústavně zaručených práv stěžovatelky ve vztahu k usnesení okresního soudu ze dne 22. 7. 2005, čj. 9 C 69/2002-271, a výroku I usnesení krajského soudu ze dne 7. 9. 2005, čj. 15 Co 453/2005-275, čj. 15 Co 454/2005-275, neshledal.

Jiná je ovšem situace v případě výroku II usnesení krajského soudu ze dne 7. 9. 2005, čj. 15 Co 453/2005-275, čj. 15 Co

454/2005-275, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. Ústavní soud již v minulosti konstatoval, že rozhoduje-li soud k návrhu účastníka o osvobození od soudního poplatku dle § 138 odst. 1 občanského soudního řádu, je účelem tohoto rozhodování posouzení poměrů účastníka, jakož i svévole nebo zřejmé bezúspěšnosti při uplatňování nebo bránění práva. Do nabytí právní moci tohoto rozhodnutí není otázka povinnosti zaplatit soudní poplatek konečným způsobem rozhodnuta, přičemž v případě nepřiznání osvobození od soudních poplatků musí být účastníku řízení poskytnut dostatečný časový prostor pro úhradu soudního poplatku a pro pokračování v řízení ve věci samé (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 5. 2002, sp. zn. III. ÚS 588/2000; Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 26, nálezy č. 56). Krajský soud tím, že současně potvrdil jak rozhodnutí okresního soudu o nepřiznání osvobození od soudního poplatku, tak i rozhodnutí téhož soudu, jímž bylo řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastaveno, odepřel stěžovatelce reálnou možnost soudní poplatek zaplatit a pokračovat v řízení. Tímto postupem porušil ústavně zaručené právo stěžovatelky na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 Listiny, neboť stěžovatelce znemožnil domáhat se zákonem stanoveným postupem ochrany jejich práv.

Za těchto okolností Ústavní soud výrok II usnesení krajského soudu ze dne 7. 9. 2005, čj. 15 Co 453/2005-275, čj. 15 Co 454/2005-275, jakož i související výrok III v souladu s § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil. Ve zbytku pak Ústavní soud ústavní stížnost odmítl podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako zjevně neopodstatněnou.

8. Rozhodování obecných soudů o náhradě nákladů řízení

čl. 2, 37, 38 Listiny
zák. č. 182/1993 Sb.
zák. č. 549/1991 Sb.

Z odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze vyplynulo, že odvolací soud se zabýval tvrzeními, která se opírala o konkrétní ujednání obchodní smlouvy a doklady na tato smluvní ujednání navazující, předložené oběma účastníky řízení. Tento postup vedl Ústavní soud ke zjištění, že Vrchní soud v Praze neposuzoval důvodnost podané žaloby pouze z hlediska procesního, ale pro posouzení procesního nároku jednoho z účastníků řízení provedl důkazy, jež měly hmotněprávní charakter. Tím však zároveň vytvořil situaci, v níž bylo třeba respektovat všechny zákonné nároky kladené na dokazování, byť se tyto důkazy netýkaly hmotněprávního, ale procesního, nicméně z hlediska oprávněných zájmů stěžovatelky významného momentu.

Ústavní soud se k ústavně konformnímu výkladu ustanovení § 214 odst. 2 písm. e) občanského soudního řádu ve své dosavadní rozhodovací praxi vyjádřil tak, že toto ustanovení je nutné interpretovat jak v souladu s účelem soudního řízení, tak i v souladu s požadavky kladenými na soudní řízení ústavními procesními kautelami. Citované ustanovení občanského soudního řádu dává možnost, byť omezenou, aby odvolací soud v případech zde vyjmenovaných nenařídil k projednání odvolání jednání; nejde však o zákaz jednání nařídít, ukáže-li se to (být třeba) zcela výjimečně) nezbytným například proto, že soud dospěje k závěru, že je nezbytné dokazováním zjistit, byla-li žaloba podána důvodně, či nikoliv. Postup odvolacího soudu se tak projevil jako možný a správný

v tom, že se v daném případě vzhledem k námitkám uplatněným v odvolání nespokojil s posouzením důvodnosti podané žaloby pouze z hlediska procesního, zároveň však nesprávný v tom, že za takto jím vytvořené situace znemožnil stěžovatelce (ale i vedlejšímu účastníkovi řízení) uplatnit její procesní práva zaručená na ústavní úrovni v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Ustanovení § 150 občanského soudního řádu, zakládající diskreční oprávnění soudu, předpokládá, že povinnost k náhradě nákladů se opírala o některé z konkrétních ustanovení občanského soudního řádu, neboť jen tak bylo možné tomu, kdo měl podle tohoto ustanovení na náhradu nákladů nárok, tuto náhradu zcela nebo zčásti nepřiznat, byly-li tu důvody zřetele hodné. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze opírající se o ustanovení § 146 odst. 2 věty druhé občanského soudního řádu (být je následně moderující) neobstojí, neboť soud připustil, že stěžovatelčina tvrzení byla důvodná, pročež nemohl citované ustanovení občanského soudního řádu aplikovat. Právní závěr soudu se tak dostal s provedeným „dokazováním“ do evidentního nesouladu, což je skutečnost, jež je v rozporu s požadavky kladenými na soudní rozhodnutí ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Nález Ústavního soudu ze dne 20. 3. 2006, sp. zn. IV. ÚS 199/2005

Sb. n. u. ÚS 63/2006, svazek č. 40/2006

Z odůvodnění:

V ústavní stížnosti stěžovatelka rekapituluje průběh řízení před Městským soudem v Praze ve věci sp. zn. 61 Ro 5034/2004, jež bylo k návrhu vedlejšího účastníka (žalobce) ústavní stížností napa-

deným usnesením zastaveno (výrok I) a stěžovatelce jako žalované uloženo zaplatit vedlejšímu účastníkovi náklady řízení ve výši 217 270 Kč (výrok II). Stěžovatelka blíže rozvádí specifika obchodního případu a způsob jeho financování a z časových návazností na dokumenty zahraničního zákazníka dovozuje, že žaloba vedlejšího účastníka byla podána předčasně, tj. bez právního důvodu. Dle jejího názoru této námitce uplatněné v odvolání Vrchní soud v Praze přisvědčil, přesto však rozhodnutí Městského soudu v Praze nezrušil, pouze za použití ustanovení § 150 občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) přisouzenou náhradu nákladů řízení žalobci zčásti nepřiznal, když za důvody zvláštního zřetele hodné považoval okolnosti uplatnění nároku a postoj obou účastníků.

Stěžovatelka s těmito rozhodnutími nesouhlasí, odvolacímu soudu vytýká rozpornost jeho právních závěrů, tvrdí, že neměla možnost předložit své důkazy a vyvrátit žalobcovy tvrzení, a svoji povinnost k úhradě žalobcových nákladů řízení považuje za šikanózní výkon práva, kterému neměla být poskytnuta soudní ochrana. Poukazuje rovněž na to, že výše odměny za právní zastoupení byla stanovena v nesprávné výši v důsledku přepočtu kursu USD na Kč platného ke dni 1. 10. 2004, a nikoliv ke dni, kdy bylo rozhodnuto, tj. k 1. 11. 2004, přičemž na tuto námitku odvolací soud nereagoval a ponechal ji bez povšimnutí.

Městský soud v Praze ve vyjádření k ústavní stížnosti ze dne 21. 4. 2005, podepsaném soudkyní JUDr. M. V., uvedl, že k návrhu žalobce na vydání platebního rozkazu vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku. Před uplynutím soudem stanovené lhůty vzal žalobce žalobu zpět a soudy nezbylo, než řízení zastavit, poté spolu s usnesením doručit stěžovatelce i žalobu,

což bylo zcela v souladu s příslušnými ustanoveními občanského soudního řádu. Dle Městského soudu v Praze nebyl žádný procesní důvod žalované (tj. stěžovatelce) zasílat žalobu. Městský soud v Praze tvrdí, že postupoval v souladu s ustanovením § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, a ustanovením § 96 odst. 1, 4 o. s. ř., a má za to, že žádné ústavní právo stěžovatelky neporušil. Podáním ze dne 27. 5. 2005 vyjádřil souhlas s upuštěním od ústního jednání.

Vrchní soud v Praze ve vyjádření k ústavní stížnosti ze dne 21. 4. 2005, podepsaném předsedkyní senátu 12 Cmo, uvedl, že vzhledem k důvodům uváděným stěžovatelkou v odvolání proti výroku o nákladech řízení se odvolací soud zabýval zkoumáním procesního zavinění na zastavení řízení, tj. zda žaloba byla důvodná a řízení bylo zastaveno pro chování žalované, a poté dospěl k závěru o důvodnosti žaloby. S ohledem na podané odvolání a vyjádření žalobce k němu, kdy oba účastníci řízení se v názoru na splatnost žalované částky lišili, odvolací soud změnil výrok o nákladech řízení a konstatoval, že skutkový stav, který vedl k podání žaloby a později k jejímu zpětvzetí, lze posoudit jako důvody hodné zvláštního zřetele podle ustanovení § 150 o. s. ř., a odkázal na odůvodnění svého usnesení napadeného ústavní stížností. Vrchní soud v Praze vyjádřil názor, že byla-li žaloba vzata zpět, nemohlo proběhnout řízení a dokazování o včasnosti či předčasnosti žaloby, takže tvrzení stěžovatelky nemohla být věcně zkoumána. K námitce stěžovatelky, že neměla možnost se ve věci samé vyjádřit, Vrchní soud v Praze poukázal na ustanovení § 96 odst. 4 a § 214 odst. 2 písm. e) o. s. ř. K výši odměny za zastupování žalobce advokátem odvolací soud vycházel z toho, že výše nákladů právního zastoupení byla správně zjištěna soudem prvního stupně, když žaloba byla podána dne 29. 9. 2004.

Předmětem řízení byla pohledávka žalobce vyjádřená v USD, jejíž výše v Kč byla jako předmět řízení zjištěna soudem při podání a zpětvzetí žaloby. Odvolací soud se námitkou stěžovatelky nezabýval a neodůvodňoval výši soudem přiznaných nákladů, neboť za hlavní důvod odvolání stěžovatelka označila nedůvodnost podané žaloby. Vrchní soud v Praze navrhl, aby Ústavní soud ústavní stížnost zamítl. Podáním ze dne 26. 5. 2005 souhlasil s upuštěním od ústního jednání.

Ze spisu Městského soudu v Praze sp. zn. 61 Ro 5034/2004, který si Ústavní soud vyžádal za účelem ověření tvrzení stěžovatelky, vyplynulo, že žalobu podanou dne 29. 9. 2004 vzal vedlejší účastník zpět podáním ze dne 25. 10. 2004 s odůvodněním, že ke dni 20. 10. 2004 byl jeho nárok uspokojen. Městský soud v Praze usnesením řízení zastavil a rozhodl o povinnosti stěžovatelky k náhradě nákladů řízení. Náhradově nákladový výrok, jenž byl odůvodněn toliko strohým konstatováním, že „vzhledem k tomu, že předmětná pohledávka byla žalovaným zaplacená až po podání žaloby, soud postupoval v souladu s ustanovením § 146 odst. 2 věty druhé o. s. ř.“, stěžovatelka napadla odvoláním, ve kterém uplatnila dvě námitky. První z nich opírala o ujednání v kupní smlouvě uzavřené mezi ní a vedlejším účastníkem, ze kterých vyplýval způsob plnění smlouvy a poskytování plateb, a na jejich základě pak dovozovala, že smluvní zádržné bylo možné zaplatit až na základě dokumentu (písemného potvrzení zahraničního zákazníka o konečném schválení vyřešených reklamací na dodávce zboží), který obdržela dne 11. 10. 2004 a který byla podle smlouvy povinna předložit financující bance, již tentýž den vystavila příkaz k úhradě předmětné částky. Na podporu svých tvrzení předložila soudu dopisy, jež adresovala vedlejšímu účastníkovi (ze dne 20. 9. 2004 a ze dne 1. 10. 2004), dopis

města P. ze dne 8. 10. 2004 a kopii platebního příkazu ze dne 11. 10. 2004. Druhá z námitek se týkala výpočtu výše náhrady nákladů, kdy stěžovatelka tvrdila, že výše odměny za právní zastoupení žalobce advokátem včetně 19% DPH byla vypočítána z částky určené v cizí měně, avšak nesprávně podle kursu platného ke dni 1. 10. 2004 (1 USD = 25,468 Kč). Podle stěžovatelky měla být odměna advokáta vypočítána v souladu s ustanovením § 3 odst. 6 vyhlášky č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, podle kursu uvedeného v kursovém lístku ČNB vydaném k prvnímu dni měsíce, v němž se rozhoduje o náhradě nákladů řízení, tj. ke dni 1. 11. 2004 (1 USD = 24,718 Kč).

Z vyjádření vedlejšího účastníka k odvolání stěžovatelky je zřejmé, že názory obou účastníků na termín splatnosti zádržného se lišily.

Vrchní soud v Praze ústavní stížností napadeným usnesením usnesení soudu prvního stupně v jeho náhradově nákladovém výroku změnil tak, že stěžovatelce uložil povinnost zaplatit vedlejšímu účastníkovi částku 108 635 Kč (výrok I) a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu odvolacího řízení (výrok II). V odůvodnění svého usnesení odvolací soud připustil, že „žalobcem předložené kopie dokladů, připojené k jeho vyjádření k odvolání, tvrzení žalovaného (pozn. Ústavního soudu: rozumí se, že tvrzení o předčasném podání žaloby) vesměs potvrzují“. Na základě hodnocení skutečností doložených oběma účastníky pak dospěl

k závěru o tom, že byly dány důvody pro změnu odvoláním napadeného výroku o nákladech řízení za použití ustanovení § 150 o. s. ř. Za důvody hodné zvláštního zřetele odvolací soud považoval okolnosti, které vedly k soudnímu uplatnění nároku, a postoj obou účastníků. Konkrétně šlo o to, že účastníci před podáním žaloby spolu vedli korespondenci s tím, že uvažovali o smírném mimosoudním řešení, avšak lišili se v názoru na splatnost požadované tzv. „konečné platby“. Odvolací soud proto vedlejšímu účastníkovi nepřiznal 50 % jím požadovaných nákladů a rozhodl, jak shora uvedeno. Na námitku stěžovatelky týkající se kursového přepočtu částky odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí nereagoval.

Ústavní soud po ověření formálních náležitostí ústavní stížnosti a její přípustnosti přistoupil k meritornímu přezkumu napadených rozhodnutí v rozsahu, jak byl stěžovatelkou vymezen, a poté dospěl k závěru, že ústavní stížnost je zčásti důvodná a zčásti zjevně neopodstatněná.

Otázkou náhrady nákladů se Ústavní soud ve své rozhodovací praxi opakovaně zabýval a konstatoval, že tato problematika, jakkoliv se může účastníka řízení citelně dotknout, nemůže být předmětem ústavní ochrany, neboť samotný spor o náhradu nákladů řízení nedosahuje intenzity představující porušení základních práv a svobod; z hlediska kritérií spravedlivého procesu by však mohla nabýt ústavněprávní dimenze, a to zpravidla teprve tehdy, pokud by v procesu interpretace a aplikace příslušných ustanovení obecně závazného předpisu ze strany obecného soudu byl obsažen prvek libovůle, svévole nebo extrémní rozpor s principy spravedlnosti. Taková pochybení byla zjištěna i v projednávané věci.

Podle ustanovení § 146 odst. 1 písm. c) o. s. ř. obecně platí, že žádný z účastníků

nemá právo na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku, jestliže řízení bylo zastaveno. Jestliže některý z účastníků zastavil, že řízení muselo být zastaveno, je povinen hradit jeho náklady (§ 146 odst. 2 věta první o. s. ř.). Byl-li však pro chování žalovaného (jiného účastníka řízení) vzat zpět návrh, který byl podán důvodně, je povinen hradit náklady řízení žalovaný (jiný účastník řízení) (§ 146 odst. 2 věta druhá o. s. ř.). V projednávaném případě Městský soud v Praze postupoval při svém rozhodování o náhradě nákladů řízení podle ustanovení § 146 odst. 2 věty druhé o. s. ř., neboť měl za to, že podmínky hypotézy této právní normy byly naplněny. Z odůvodnění jeho usnesení, provedeného strojím odkazem na aplikované ustanovení, nelze než vyvodit, že důvodnost podání žaloby posuzoval výhradně procesně, tj. podle výsledku chování stěžovatelky k požadavkům vedlejšího účastníka. To, zda žaloba byla předčasná, či nikoli, nebylo, a ani nemohlo být předmětem jeho úvah, neboť žaloba byla vzata zpět dříve, než došlo k jednání, a stěžovatelka v důsledku specifíků rozkazního řízení neměla ke vznesení této námítky prostor.

Relevantní argumentaci vztahující se k důvodnosti podaného návrhu, tj. tvrzení o předčasnosti podané žaloby, stěžovatelka uplatnila až v odvolání, v němž odkázala na příslušná smluvní ujednání, a připojila shora označené listiny. Ve vyjádření k odvolání stěžovatelky totéž učinil ve prospěch svých tvrzení i vedlejší účastník. Z odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze vyplynulo, že odvolací soud se zabýval tvrzeními, která se opírala o konkrétní ujednání čl. 9.3 a čl. 9.4 obchodní smlouvy ze dne 31. 3. 1999 (argumentace stěžovatelky) a doklady na tato smluvní ujednání navazující, předložené oběma účastníky řízení. Tento postup vedl Ústavní soud ke zjištění, že Vrchní soud v Praze neposuzoval důvodnost podané žaloby

pouze z hlediska procesního, ale pro posouzení procesního nároku jednoho z účastníků řízení provedl důkazy, jež měly hmotněprávní charakter. Tím však zároveň vytvořil situaci, v níž bylo třeba respektovat všechny zákonné nároky kladené na dokazování, byť se tyto důkazy netýkaly hmotněprávního, ale procesního, nicméně z hlediska oprávněných zájmů stěžovatelky významného momentu.

Ústavnímu soudu je známo stanovisko právní teorie i praxe obecné justice, podle kterých je důvodnost návrhu nutno uvažovat procesně (z hlediska vztahu výsledku chování žalovaného k požadavkům žalobce), a že z tohoto hlediska je návrh podán důvodně i tehdy, jestliže žalovaný uspokojil žalobce, ačkoliv k tomu neměl právní povinnost; v takovém případě má žalobce právo, aby mu žalovaný (jiný účastník řízení) nahradil náklady, které účelně vynaložil na uplatňování svého práva (srov. např. Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M. *Občanský soudní řád. Komentář*. I. díl. 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003, s. 454). V projednávané věci je však zjevné, že Vrchní soud v Praze zvolil pro posouzení důvodnosti podané žaloby přístup (kvalitativně) jiný. Ústavní soud takovou situaci (*a priori*) nevylučuje, má však za to, že v takovém případě byl postup Vrchního soudu v Praze podle ustanovení § 214 odst. 2 písm. e) o. s. ř. (umožňující projednat odvolání, jež se týká toliko nákladů řízení, bez nařízení jednání) nepřipustným, neboť odvolací soud prováděl dokazování, pro které platí ustanovení § 120 až 136 o. s. ř. Ústavní soud připomíná, že se k ústavně konformnímu výkladu ustanovení § 214 odst. 2 písm. e) o. s. ř. ve své dosavadní rozhodovací praxi vyjádřil tak, že toto ustanovení je nutné interpretovat jak v souladu s účelem soudního řízení, tak i v souladu s požadavky kladenými na soudní řízení ústavními procesními kautelemi. Citované ustanovení o. s. ř. dává

možnost, byť omezenou, aby odvolací soud v případech zde vyjmenovaných ne-nařídil k projednání odvolání jednání; nejde však o zákaz jednání nařídít, ukáže-li se to (být třeba jen zcela výjimečně) nezbytným například – jako v projednávaném případě – proto, že soud dospěje k závěru, že je nezbytné dokazováním zjistit, byla-li žaloba podána důvodně, či nikoliv. To ostatně uznává i procesněprávní teorie (srov. např. citovaný komentář, díl II., s. 970). Postup odvolacího soudu se tak projevil jako možný a správný v tom, že se v daném případě vzhledem k námitkám uplatněným v odvolání nespokojil s posouzením důvodnosti podané žaloby pouze z hlediska procesního, zároveň však nespávný v tom, že za takto jím vytvořené situace znemožnil stěžovatelce (ale i vedlejšímu účastníkovi řízení) uplatnit její procesní práva zaručená na ústavní úrovni v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny.

V souvislosti s uvedeným považuje Ústavní soud za vhodné, a to vzhledem k argumentaci stěžovatelky v replice ze dne 2. 6. 2005, zdůraznit, že podobně jako není zakázáno nařídít jednání k projednání odvolání směřujícího jen do útratového výroku rozhodnutí soudu prvního stupně, nebrání žádné zákonné ustanovení soudu, aby i v rozkazním řízení zaslal žalovanému před vydáním platebního rozkazu žalobu. Takový postup však není nezbytný a plně závisí na úvaze soudu, takže pokud v dané věci nalézací soud žalobu stěžovatelce nekomunikoval, nedopustil se žádné nezákonnosti, natož pak protiústavnosti. Argumentaci stěžovatelky čl. 2 odst. 3 Listiny je třeba důrazně odmítnout jako zcela chybnou, odporující mimo jiné čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 Listiny. Základním principem demokratického právního státu je, že orgány veřejné moci, a těmi nepochybně soudy jsou, mohou činit právě a jen to, co jim zákon dovoluje. Jsou tedy podrobeny principu přesně opač-

nému než právnické a fyzické osoby soukromého práva, na které dopadá čl. 2 odst. 3 Listiny.

Ústavní soud přezkoumal postup Vrchního soudu v Praze i z hlediska aplikace ustanovení § 150 o. s. ř., zakládajícího diskreční oprávnění soudu. Toto ustanovení předpokládá, že povinnost k náhradě nákladů se opírala o některé z konkrétních ustanovení o. s. ř., neboť jen tak bylo možné tomu, kdo měl podle tohoto ustanovení na náhradu nákladů nárok, tuto náhradu zcela nebo zčásti nepřiznat, byly-li tu důvody zřetele hodné. Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze opírající se o ustanovení § 146 odst. 2 věty druhé o. s. ř. (byť je následně moderující) neobstojí, neboť soud připustil, že stěžovatelčina tvrzení byla důvodná, pročež nemohl citované ustanovení o. s. ř. aplikovat. Právní závěr soudu se tak dostal s provedeným „dokazováním“ do evidentního nesouladu, což je skutečnost, jež je v rozporu s požadavky kladenými na soudní rozhodnutí ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny.

Diskreční oprávnění (aplikace ustanovení § 150 o. s. ř.) je zcela věcí obecného soudu, což však neznamená, že by pod okolnosti hodné zvláštního zřetele bylo možno podřadit důvody, jež skutkovou podstatu citovaného zákonného ustanovení zjevně nenaplňují, extrémně vybočují z jeho účelu a zcela postrádají i smysl logický (srov. nález sp. zn. I. ÚS 305/03 ze dne 12. 7. 2005, Sběrka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 38, nález č. 136). Zásah Ústavního soudu tak může přicházet v úvahu jen v případě zcela extrémního použití (zneužití) ustanovení § 150 o. s. ř., kdy obecný soud postupuje libovolně, např. své rozhodnutí řádně a přesvědčivě neodůvodní (srov. nález sp. zn. III. ÚS 727/2000 ze dne 17. 5. 2001, uveřejněn tamtéž, svazek 22, nález č. 75), svévolně, pokud se konkrétní důvody pro aplikaci to-

hoto ustanovení jeví jako zcela nedostatečné (srov. nález sp. zn. II. ÚS 635/04 ze dne 24. 3. 2005, uveřejněn tamtéž, svazek 36, nález č. 65), nepodloženě, pokud soud nepřihlédne ke skutečnosti dotýkající se samotného účelu soudního řízení, tj. poskytování soudní ochrany právům (srov. nález sp. zn. I. ÚS 350/04 ze dne 15. 9. 2004, uveřejněn tamtéž, svazek 34, nález č. 130), nebo je jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné z důvodu nevypořádání se s námitkami uvedenými v odvolání (srov. nález sp. zn. I. ÚS 654/03 ze dne 24. 2. 2004, uveřejněn tamtéž, svazek 32, nález č. 27). K takovým pochybením došlo i v projednávaném případě.

Ústavní soud rovněž shledal opodstatněným tvrzení stěžovatelky, že Vrchní soud v Praze se nezabýval jednou z jejích odvolacích námitek. Námitka nesprávného použití měnového kursu při přepočtu a následném výpočtu výše odměny právního zastoupení vedlejšího účastníka uplatněná v odvolání nebyla projednána a odvolací soud na ni nikterak nereagoval. Za této situace, umocněné specifiky rozkazního řízení (kdy stěžovatelka nemohla reagovat na návrh vedlejšího účastníka uplatněný v žalobě již před soudem prvního stupně), představovalo mlčení odvolacího soudu nepřezkoumatelnost náhradově nákladových výroků soudů obou stupňů. Ústavní soud dal již dříve najevo, že při rozhodování o nákladech řízení nelze připustit, aby obecný soud pojal zásadu oficiality a legality tak, že se s námitkami uvedenými v odvolání vůbec nevypořádá (srov. nález sp. zn. I. ÚS 654/03, uveřejněn, jak uvedeno výše), neboť požadavek, aby se soud příslušným způsobem vypořádal s námitkami, jež účastník řízení uplatnil, je jedním z aspektů práva na spravedlivý proces.

Ústavní soud proto pro porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny ústavní stížností směřující proti usnesení Vrchního

soudu v Praze podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“) vyhověl a podle ustanovení § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadené rozhodnutí zrušil.

Ve zbylém rozsahu, v části směřující proti výroku II usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 11. 2004, čj. 61 Ro 5034/2004-9, Ústavní soud ústavní stížnost odmítl, a to jednak z důvodů shora vyloučených pro zjevnou neopodstatněnost [§ 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu], vzav přitom v úvahu zmíněná specifika rozkazního řízení, jednak v souladu se svojí konstantní judikaturou a ve shodě s principem subsidiarity ústavní stížnosti, resp. zásady minimalizace svých zásahů do pravomoci jiných orgánů veřejné moci, pro nepřipustnost [§ 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu], neboť rozhodl-li Vrchní soud v Praze napadeným usnesením, aniž by stěžovatelce umožnil skutkově a právně kontradiktorním způsobem argumentovat, dostane se jí zrušením jeho rozhodnutí této možnosti v plném rozsahu v důsledku kasačního nálezu Ústavního soudu. Ústavní soud, aniž by předjímal další postup Vrchního soudu v Praze, připomíná, že z ústavněprávního hlediska je zcela nerozhodné, zda k realizaci stěžovatelčinych ústavních procesních práv dojde v řízení před soudem druhého či prvního stupně, čili, jinak řečeno, že je jen v jurisdikci odvolacího soudu, aby uvážil, zda odvoláním napadený výrok usnesení soudu nalézacího zruší či zda rozhodne o náhradě nákladů řízení sám.

9. Účinky zpětvzetí žaloby v občanském soudním řízení učiněného dříve, než začalo jednání

zák. č. 549/1991 Sb.

Jestliže procesní předpis v § 96 odst. 4 občanského soudního řádu nepočítá u zpětvzetí či částečného zpětvzetí žaloby, k němuž dojde dříve, než začalo jednání, se zjišťováním stanoviska protistrany k tomuto zpětvzetí a s přiznáním účinnosti takovému zpětvzetí jeho akceptací soudem, a tudíž nepředpokládá jakoukoli posuzovací činnost soudu, je třeba trvat na tom, že v takové situaci je nutno o zastavení řízení rozhodnout neprodleně, bezprostředně po provedeném dispozitivním úkonu účastníka řízení, a to ještě předtím, než je zahájeno jednání a přistoupeno k projednání věci. V takovém případě, kdy žalobce svým procesním úkonem učiněným ještě před zahájením jednání dává najevo svoji vůli, že na projednání svého návrhu, byť i jen v jeho části, netrvá, v podstatě odpadá základní podmínka jeho projednání. Pouze uvedený postup je možno považovat za postup zákonem stanovený ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, tj. takový, který ze strany soudu nepřipouští jakoukoliv nahodilost či libovůli.

Nález Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. III. ÚS 254/2005

Sb. n. u. ÚS 201/2005, svazek č. 39/2005

Z odůvodnění:

Ze spisu Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 23 Cm 154/95, který si Ústavní soud připojil, bylo zjištěno, že řízení v posuzované věci bylo zahájeno k žalobě stěžovatele směřující proti žalovanému H. W. GmbH se sídlem v R. (později rozší-

řené i proti společnosti H. H. W. KG, R. v Rakousku) původně pro zaplacení částky 501 017 ATS dne 16. 3. 1995. Krátce po podání žaloby, aniž byl ze strany soudu ve věci učiněn jakýkoliv úkon, vzal stěžovatel podáním ze dne 28. 4. 1995 svou žalobu zčásti ohledně částky 136 854 ATS zpět. Na toto částečné zpětvezetí žaloby (stejně tak jako na následující stěžovatelovo podání ze dne 27. 7. 1995, jímž žalobu upřesňoval) soud nijak nereagoval, a to ani u následujících jednání, která konal ve dnech 5. 2., 9. 4., 21. 5. a 30. 6. 1999. Teprve u jednání dne 9. 7. 1999, kdy vyhlásil rozsudek, jímž stěžovateli zčásti vyhověl, žalované straně stanovil povinnost zaplatit stěžovateli částku 175 806 ATS se smluvní pokutou a ve zbytku žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení, soud řízení ohledně zpětvezeté žaloby o zaplacení částky 136 854 ATS zastavil. Posléze usnesením ze dne 12. 7. 1999 přisuzující i zamítavý výrok opravil tak, že stěžovateli byla příznána pouze částka 162 035 ATS se smluvní pokutou a nad uvedenou částku byl návrh zamítnut.

Odvolací soud, který se věcí zabýval z podnětu odvolání stěžovatele směřujícího do zamítavé části rozsudku, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném rozsahu zrušil a věc v této části vrátil uvedenému soudu k dalšímu řízení. Účastníci pak jednali mimosoudně a vzhledem k tomu, že výsledkem tohoto jejich jednání bylo uzavření dohody, vzal stěžovatel dne 23. 4. 2005 svou žalobu, tentokrát již v celém rozsahu, zpět. Na to soud prvního stupně usnesením ze dne 9. 6. 2004 řízení zastavil, žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení a s odkazem na § 10 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů rozhodl o vrácení soudního poplatku stěžovateli, a to ve výši 14 454 Kč odpovídající podle soudu částce, ohledně níž byla dne 28. 4. 1995 stěžovatelem vza-

ta žaloba zčásti ohledně částky 136 854 ATS zpět.

Stěžovatel, který nesouhlasil s výší částky, jež mu podle rozhodnutí soudu prvního stupně měla být jako část jím zaplaceného soudního poplatku vrácena, podal do výroku o vrácení soudního poplatku odvolání, o němž rozhodl odvolací soud ústavní stížností napadeným usnesením tak, že usnesení soudu prvního stupně v napadeném výroku změnil tak, že stěžovateli se soudní poplatek nevrací. Jak plyne z odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně výkladem ustanovení § 6a odst. 3 a § 10 odst. zákona o soudních poplatcích, ve znění účinném k datu rozhodování soudu o zastavení řízení (9. 7. 1999) dospěl k závěru, že za stavu, kdy stěžovatel vzal žalobu v částce 136 854 ATS zpět dne 22. 4. 1995, avšak řízení ohledně této částky bylo zastaveno až po zahájení řízení ve věci samé a jejím projednání, a to v rozsudku ze dne 9. 7. 1999, čj. 23 Cm 154/95-179, není pro vrácení soudního poplatku, resp. přeplatku rozhodující datum částečného zpětvezetí žaloby, nýbrž skutečnost, že k částečnému zastavení řízení došlo až po zahájení jednání ve věci samé a jejím projednání.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu směřuje ústavní stížnost stěžovatele, který v jejích důvodech po rekapitulaci procesního vývoje dané věci (v podstatě shodně jak byla Ústavním soudem zjištěna a shora popsána) zdůrazňuje, že svou žalobu na zaplacení částky původně ve výši 501 017 ATS s příslušenstvím vzal zčásti, ohledně částky 136 854 ATS, zpět již podáním ze dne 28. 4. 1995, přitom o tomto částečném zpětvezetí návrhu bylo soudem rozhodnuto teprve rozsudkem dne 9. 7. 1999, tedy o celé čtyři roky později. Kromě toho, obdobně jako již v odvolání, poukazuje také na to, že uvedeným rozhodnutím bylo kromě zastavení řízení co

do částky 136 854 ATS rozhodnuto také o částce 175 086 ATS, kterou byl podle rozhodnutí povinen žalovaný stěžovateli zaplatit, posléze však tentýž soud opravným usnesením ze dne 12. 7. 1999 přiznal stěžovateli pouze částku 162 035 ATS a v části, v níž stěžovatel žádal více než přiznání částky 175 806 ATS, resp. po vydání opravného usnesení více než přiznání částky 162 035 ATS, návrh zamítl. To byl také v podstatě důvod, jak dává dále v ústavní stížnosti najevo, proč napadl odvoláním usnesení soudu prvního stupně, jímž tento soud rozhodl o vrácení soudního poplatku pouze ve výši 14 454 Kč odpovídající dle soudu prvního stupně částce, o níž byla vzata žaloba zpět, přitom podle názoru stěžovatele měl být soudní poplatek vrácen z rozdílu žalované částky a částky, o níž bylo rozhodnuto citovaným opravným usnesením, tedy z částky 338 982 ATS (501 017 minus 162 035). Mimo to také stěžovatel v odvolání namítal, že soud prvního stupně o soudním poplatku rozhodl v české měně, aniž ve svém rozhodnutí uvedl, z jakého směnného kurzu při svém rozhodování vycházel. Odvolací soud však po přezkoumání usnesení soudu prvního stupně v napadeném výroku dospěl k závěru, že je skutečně nutno jej změnit, avšak z jiného než stěžovatelem v odvolání uvedeného důvodu, a změnil jej tak, že soudní poplatek se stěžovateli nevrací s odůvodněním, že podmínky pro jeho vrácení nejsou dány proto, že k zastavení řízení ohledně částky 136 854 ATS došlo až po zahájení jednání ve věci samé. S tímto názorem odvolacího soudu dále stěžovatel v ústavní stížnosti polemizuje, považuje jej za nepřijatelný, neboť podle jeho názoru mu nemůže jít k tíži fakt, že soud nebyl po celé čtyři roky schopen o zastavení žaloby v příslušné části rozhodnout, přestože on sám svou vůli vzít žalobu zčásti zpět projevil v dostatečném předstihu. Uvádí, že je tak trestán za nečinnost soudu, kterou nemohl svým jednáním ni-

jak ovlivnit. S odvoláním na nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 351/04 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 35, nález č. 178) tak tvrdí, že napadeným rozhodnutím byla porušena shora označená základní práva, neboť interpretace aplikovaných ustanovení odvolacím soudem je podle něj v extrémním rozporu s principy spravedlnosti. Navrhl proto zrušení napadeného rozhodnutí vrchního soudu a zároveň i zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně.

Již ve svých dřívějších nálezech [např. sp. zn. III. ÚS 765/02 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 30, nález č. 65), sp. zn. III. ÚS 4/97 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 20, nález č. 164)] Ústavní soud s odkazem na funkci a smysl Ústavy, zvláště ústavní úpravy základních práv a svobod, zdůraznil povinnost státních orgánů, resp. orgánů veřejné moci, interpretovat a aplikovat právo pohledem ochrany základních práv a svobod. Také v posuzované věci to znamenalo povinnost soudů interpretovat jednotlivá ustanovení jednoduchého práva v první řadě z pohledu účelu a smyslu ochrany ústavně garantovaných základních práv a svobod, čemuž však odvolací soud podle názoru Ústavního soudu nedostál.

Ústavní soud sdílí názor stěžovatele, že účastník řízení nemůže jít při rozhodování o vrácení soudního poplatku k tíži fakt, že soud o částečném zpětvzetí žaloby učiněném ještě před započítáním jednání ve věci samé rozhoduje opožděně, po projednání věci, v daném případě navíc teprve po čtyřech letech konání řízení. Takový postup je třeba hodnotit jako postup, který vykazuje znaky libovůle, a tudíž je v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny. Jestliže totiž procesní předpis v § 96 odst. 4 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) nepočítá u zpětvzetí či částečného zpětvzetí žaloby, k němuž dojde dříve, než začalo jednání,

se zjišťováním stanoviska protistrany k tomuto zpětvzetí a s přiznáním účinnosti takového zpětvzetí jeho akceptací soudem, a tudíž nepředpokládá jakoukoli posuzovací činnost soudu, je třeba trvat na tom, že v takové situaci je nutno o zastavení řízení rozhodnout neprodleně, bezprostředně po provedeném dispozitivním úkonu účastníka řízení, a to ještě předtím, než je zahájeno jednání a přistoupeno k projednání věci, neboť v takovém případě, kdy žalobce svým procesním úkonem učiněným ještě před zahájením jednání dává najevo svoji vůli, že na projednání svého návrhu, byť i jen v jeho části, netrvá, v podstatě odpadá základní podmínka jeho projednání. Pouze uvedený postup je možno považovat za postup zákonem stanovený ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny, tj. takový, který ze strany soudu nepřipouští jakoukoli nahodilost či libovůli. V posuzovaném případě se však právě opačný, shora popsáný nesprávný postup soudu prvního stupně promítl do rozhodnutí odvolacího soudu o nevrácení soudního poplatku. Uvedený aspekt totiž odvolací soud při svém rozhodování o soudním poplatku při interpretaci ustanovení § 6a odst. 3 a § 10 odst. 2 zákona o soudních poplatcích ponechal zcela stranou a položil, podle názoru Ústavního soudu zcela nesprávně, důraz na okolnost nastalou naprosto nahodile právě vinou nesprávného postupu soudu prvního stupně, totiž na fakt, že k zastavení řízení ohledně zpětvzaté části žaloby došlo až po zahájení jednání. Navíc tak učinil přesto, že ustanovení § 6a odst. 3 zákona o soudních poplatcích, ve znění, které s ohledem na bod 2 přechodných ustanovení čl. II zákona č. 255/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, aplikoval a jež podle názoru Ústavního soudu podmínku vrácení soudního poplatku stanovuje primárně (a tudíž je nelze vykládat v návaznosti na § 10 odst. 2 citovaného zákona, ale právě naopak), výslovně s po-

jmem zastavení řízení ani neoperovalo, a dávalo tak prostor pro to, aby za určující bylo považováno již splnění podmínky samotného zpětvzetí žaloby, resp. její části ještě před zahájením jednání, k čemuž v posuzovaném případě nesporně došlo. Na tomto závěru pak podle Ústavního soudu nemůže nic změnit ani názor obsažený v jeho dřívějším nálezu sp. zn. II. ÚS 264/97 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 11, nálež č. 57), jehož se odvolací soud ve svém rozhodnutí dovolává, neboť uvedený nález vycházel z odlišných skutkových okolností případu a v podstatě se zabýval jen otázkou správné výše vráceného soudního poplatku, neřešil však podmínky samotného jeho vrácení.

Z uvedeného je patrné, že Ústavní soud nepovažuje závěr odvolacího soudu, na jehož podkladě bylo vydáno napadené rozhodnutí, za ústavně konformní, neboť soud při aplikaci příslušných ustanovení zákona o soudních poplatcích a jejich interpretaci pominul imperativ „zákonem stanoveného postupu“ obsažený v čl. 36 odst. 1 Listiny, v důsledku čehož je pak třeba učinit závěr, že jeho rozhodnutím došlo k porušení práva stěžovatele na soudní ochranu. Ústavní soud proto z uvedeného důvodu jeho rozhodnutí podle § 82 odst. 2, odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil.

Pro úplnost je třeba dodat, že námitkami stěžovatele směřujícími k výši částky, která mu má být na zaplaceném soudním poplatku vrácena, se Ústavní soud nezabýval a ani nemohl, neboť v napadeném rozhodnutí odvolací soud tuto otázku neřešil. Bude tedy především věcí odvolacího soudu, aby se k těmto námitkám, které ostatně stěžovatel uplatnil již jako námitky odvolací, nyní v novém rozhodnutí vyjádřil. Z tohoto důvodu také nebylo možno zároveň zrušit i rozhodnutí soudu prvního stupně, jak stěžovatel požadoval.

10. Podmínky zastavení soudního řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku

čl. 36 Listiny
zák. č. 182/1993 Sb.
zák. č. 549/1991 Sb.

Vrchní soud v Praze tím, že ignoroval návrh stěžovatele na zpětvzetí žaloby, zatížil řízení vadou, která ve svém důsledku znamená porušení ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces, zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 707/2004
Sb. n. u. ÚS 154/2005, svazek č. 38/2005

Z odůvodnění:

Stěžovatel se včas a řádně podanou ústavní stížností domáhal zrušení v záhlaví citovaného usnesení Vrchního soudu v Praze. Tímto usnesením Vrchní soud v Praze potvrdil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. dubna 2004, čj. 30 Cm 9/2001-202, v rozsahu, jímž bylo odvolací řízení zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku za odvolání. Ve výroku o náhradě nákladů řízení změnil odvolací soud napadené usnesení soudu prvního stupně tak, že žalobci (stěžovateli) stanovil povinnost zaplatit na náhradě nákladů řízení částku 91 560 Kč. Po podání odvolání byl žalobce soudem prvního stupně vyzván k zaplacení soudního poplatku ve výši 792 000 Kč. Na základě jeho žádosti o osvobození od zaplacení soudního poplatku mu bylo následně přiznáno částečné osvobození, takže jeho poplatková povinnost v důsledku moderače činila 192 000 Kč. Žalobce přesto takto snížený poplatek nezaplatil, a proto Městský soud v Praze odvolací řízení zastavil. Odvolací soud pak shledal postup soudu prvního stupně věcně

zcela správným. Soud prvního stupně vydal usnesení o zastavení řízení dne 21. dubna 2004 a nemohl přihlížet ke zpětvzetí návrhu na zahájení řízení, které učinil žalobce dne 26. dubna 2004. Toto zpětvzetí již nebylo s ohledem na vydané usnesení účinné.

Stěžovatel v poměrně obsáhle odůvodněné ústavní stížnosti, která ovšem obsahovala pouze minimální ústavněprávní argumentaci, napadal postup jak Městského soudu v Praze, tak i Vrchního soudu v Praze. Městský soud v Praze pochybil dle názoru stěžovatele v tom, že po rozhodnutí o částečném osvobození od soudního poplatku opětovně nevyzval stěžovatele k jeho zaplacení ve výši určené po částečném osvobození od soudního poplatku a nestanovil stěžovateli lhůtu k jeho zaplacení. Postup soudu měl být stejný jako v případě vyměření soudního poplatku za návrh na zahájení řízení a výzva k zaplacení soudního poplatku měla být doručena v souladu s ustanovením § 49 odst. 1 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) nejen právnímu zástupci žalobce, ale i žalobci samotnému. Městský soud v Praze však stěžovatele k zaplacení soudního poplatku nevyzval, lhůtu k jeho zaplacení neurčil a soudní řízení bez dalšího zastavil. Další pochybení Městského soudu v Praze spatřoval stěžovatel v tom, že vůbec nevolal na vědomí provedené zpětvzetí žaloby. Správnost postupu soudu prvního stupně pak měl následně přezkoumat odvolací soud, což však neučinil. Podle názoru stěžovatele řeší otázku vázanosti soudu usnesením § 170 o. s. ř., podle něhož je soud vázán usnesením, jakmile je vyhlášen, a nedošlo-li k jeho vyhlášení, jakmile bylo doručeno, a není-li třeba usnesení doručovat, jakmile bylo vyhotoveno. S ohledem na to, že se v daném případě jedná o usnesení procesní povahy, proti němuž je možno podat odvolání, musí být účastníkům doručeno, a soud je tedy tímto usnesením vázán

až okamžikem jeho doručení. Soud prvního stupně nebyl tedy svým usnesením o zastavení soudního řízení vázán okamžikem jeho vydání (tj. 21. dubna 2004), ale až okamžikem jeho doručení (tj. dne 3. května 2004). Pokud tedy bylo zpětvzetí žaloby doručeno soudou, tedy nabylo účinnosti přede dnem, od něhož byl soud vázán usnesením o zastavení soudního řízení pro nezaplacení soudního poplatku, měl za těchto okolností Městský soud v Praze své usnesení o zastavení soudního řízení zrušit a postupovat dále podle ustanovení § 96 o. s. ř. Dle názoru stěžovatele porušil dále Vrchní soud v Praze při rozhodování o odvolání procesní práva stěžovatele tím, že ve věci rozhodl, aniž by dal stěžovateli v souladu s ustanovením § 15a o. s. ř. možnost vyjádřit se k osobám soudců a přísedících. Stěžovatel ani nebyl o svém právu vyjádřit se poučen.

Z obsahu ústavní stížnosti se podává, že stěžovatel uplatňoval námitky, které se týkají porušení práva na spravedlivý proces a soudní ochranu. Tohoto pochybení se měl dopustit nejprve Městský soud v Praze, jenž nerozhodl o zpětvzetí žaloby stěžovatele, i když mu byl návrh na zpětvzetí žaloby doručen před doručením usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku stěžovateli, a posléze i Vrchní soud v Praze, který usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku potvrdil, aniž by se s návrhem stěžovatele na zpětvzetí žaloby vypořádal. Hlavní argumentace Vrchního soudu v Praze spočívala v tom, že zpětvzetí žaloby nemohlo být vůči soudou prvního stupně účinné, neboť mu bylo doručeno až po vydání rozhodnutí o zastavení soudního řízení pro nezaplacení soudního poplatku. Ústavní soud v tomto směru přisvědčuje stěžovateli, že takový postup nebyl správný. Především lze polemizovat s názorem, o nějž opřel své závěry Vrchní soud v Praze, a sice zda je soud vázán okamžikem vydání usnesení.

V daném případě odkazoval Vrchní soud v Praze na použití ustanovení § 156 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 167 o. s. ř. Ustanovení § 167 odst. 2 o. s. ř. odkazuje v případě usnesení na přiměřené použití ustanovení o rozsudku, není-li stanoveno jinak. Podle ustanovení § 156 odst. 3 o. s. ř. je soud vázán rozsudkem, jakmile jej vyhlásí. Vzhledem k tomu, že se v tomto případě jedná o usnesení, které nebylo vyhlášeno, připadala v úvahu aplikace ustanovení § 170 věty za středníkem o. s. ř. Podle znění tohoto ustanovení je soud vázán svým usnesením, pokud nebylo vyhlášeno, okamžikem doručení. Jestliže tedy došel Městskému soudu v Praze návrh na zpětvzetí žaloby (26. dubna 2004) před doručením usnesení o zastavení řízení (3. května 2004), měl tento soud procesní úkon účastníka zohlednit. Vrchní soud v Praze tím, že k odvolání stěžovatele potvrdil rozhodnutí Městského soudu v Praze a rovněž ignoroval návrh stěžovatele na zpětvzetí žaloby, zatížil řízení vadou, která ve svém důsledku znamená porušení ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces, zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Vrchní soud v Praze se po zrušení ústavní stížnosti napadeného rozhodnutí musí s tímto procesním návrhem účastníka vypořádat. Důvod zastavení řízení má význam pro rozhodnutí o náhradě nákladů řízení.

Proto s ohledem na důvody shora vyložené bylo ústavní stížnosti stěžovatele vyhověno a dle § 82 odst. 3 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů bylo napadené rozhodnutí zrušeno.

11. Rozhodování soudu o nákladech řízení

zák. č. 182/1993 Sb.

čl. 36 Listiny

zák. č. 549/1991 Sb.

Účelem řízení vůči stěžovateli bylo, aby zástavní věřitel získal exekuční titul pro realizaci zástavního práva. Pokud odvolací soud dovodil, že předmětem řízení bylo i vůči stěžovateli přiznání peněžité částky, která zástavnímu věřiteli náleží z titulu smlouvy o úvěru, lze takový závěr považovat za mechanický, neodpovídající duchu a podstatě posuzované problematiky.

Nebylo tudíž možné přiznat úspěšnému zástavnímu věřiteli vůči stěžovateli právo na náhradu nákladů řízení, spočívajících v zaplaceném soudním poplatku, ve výši odpovídající předmětu, kterého se v tomtéž řízení domáhal proti osobnímu dlužníkovi.

Tím, že při rozhodování o nákladech řízení byla za předmět řízení vůči stěžovateli coby zástavci považována pohledávka, která byla zástavou zajišťována, a nikoliv nárok realizovat zástavní právo, byla porušena základní práva stěžovatele zakotvená v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. V konkurenci interpretačních alternativ dané problematiky tedy odvolací soud zvolil tu, kterou z podstaty věci nelze považovat za ústavně souladnou.

Nález Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 557/2004

Sb. n. u. ÚS 68/2005, svazek č. 36/2005

Z odůvodnění:

Stěžovatel namítá, že proti němu byl uplatňován nárok na zaplacení peněžité

částky pouze do výše výtěžku prodeje zastavených nemovitostí, a cena předmětu řízení sloužící jako základ pro výpočet procentního soudního poplatku měla tedy být ve vztahu ke stěžovateli stanovena jako zjištěná cena výtěžku, jehož lze prodejem zástavy dosáhnout. Smyslem zástavního práva k nemovitostem je zajištění pohledávek zástavního věřitele právě do výše výtěžku, kterého lze dosáhnout zpeněžením zastavených nemovitostí. Pokud je zajištěná pohledávka vyšší než předpokládaný výtěžek zpeněžení zastavených nemovitostí, byl by zástavce jako vlastník zastavených nemovitostí v intencích napadeného rozsudku vystaven náhradě zcela nepřiměřených nákladů řízení.

Z vyžádaného spisu Krajského soudu v Brně, sp. zn. 34 Cm 662/96, Ústavní soud zjistil, že stěžovatel uzavřel dne 6. 4. 1994 s K. b., a. s. (dále jen „banka“), zástavní smlouvu k nemovitostem, kterou k zajištění závazku J. S. ve výši 27 000 000 Kč vůči bance zastavil „nákupní středisko č. p. 547 s příslušenstvím a pozemkem p. č. 117/1, v katastrálním území B.“ Žalobou z 29. 3. 1996 se banka po J. S. domáhala zaplacení částky 28 944 583,66 Kč s příslušenstvím z titulu smlouvy o úvěru. V průběhu řízení došlo na návrh žalobce usnesením ze dne 4. 10. 2000 k přistoupení stěžovatele na straně žalovaného, vůči kterému měl být žalobce oprávněn uspokojit se pouze z výtěžku prodeje zastavených nemovitostí s tím, že plněním jednoho z žalovaných zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhého žalovaného. Stěžovatel nejprve reagoval tak, že soud informoval o své dosavadní snaze o mimosoudní vyřešení záležitosti s tím, že na takovém vyřešení má stále zájem. Z toho důvodu a proto, že „vzhledem ke stavu právní úpravy“ není k případné realizaci zástavy třeba pravomocného rozhodnutí vydaného v nalézacím řízení, považoval žalobu za nadbytečnou. S ohledem na to, že jednání o mimosoud-

ním řešení probíhala, bylo řízení usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. 7. 2001, čj. 34 Cm 662/96-120, přerušeno. Jednání o mimosoudní dohodě však byla neúspěšná. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 5. 2. 2003, čj. 34 Cm 662/96-189, bylo J. S. a stěžovateli uloženo, aby žalobci zaplatili 28 844 583,66 Kč a náklady řízení ve výši 1 000 000 Kč s tím, že ve vztahu vůči stěžovateli je žalobce oprávněn domáhat se uspokojení své pohledávky pouze do výše výtěžku z prodeje zastavených nemovitostí s tím, že plněním jednoho z žalovaných zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhého žalovaného. Stěžovatel se odvolal proti výroku o náhradě nákladů řízení. Namítal, že soudní poplatek měl být v případě uplatnění nároku vůči němu podstatně nižší, neboť měl vycházet z hodnoty zástavy. Na tom nic nemění skutečnost, že vstoupil do řízení ve stadiu, kdy byl již zaplacen maximální možný soudní poplatek, a jeho vstup do řízení žádnou další poplatkovou povinnost nezažlžil.

Usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 6. 2004, čj. 4 Cmo 197/2003-207, byl rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o náhradě nákladů řízení změněn tak, že stěžovatel byl zavázán zaplatit na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně společně a nerozdílně s žalovaným J. S. částku 1 000 000 Kč do tří dnů od právní moci rozhodnutí.

Ústavní soud vyzval všechny účastníky řízení, aby se vyjádřili k ústavní stížnosti.

Vrchní soud v Olomouci s odkazem na judikáty Nejvyššího soudu, sp. zn. 2 Cdon 967/97 a 21 Cdo 2525/99, a na právní úpravu platnou po 1. 9. 1998 považuje své rozhodnutí za správné. Proto navrhl zamítnutí ústavní stížnosti.

Vedlejší účastníci řízení na výzvu k vyjádření nereagovali.

Postup v soudním řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu i výklad jiných než ústavních předpisů, jakož i jejich aplikace při řešení konkrétních případů jsou samostatnou záležitostí obecných soudů. Ústavní soud tedy neposuzuje zákonnost vydaných rozhodnutí (pokud jimi není porušeno ústavně zaručené právo), neboť to přísluší obecným soudům. Z hlediska ústavněprávního může být posouzena pouze otázka, zda právní názory obecných soudů jsou ústavně konformní, nebo zda naopak jejich uplatnění představuje zásah orgánu veřejné moci, kterým bylo porušeno některé z ústavně zaručených základních práv nebo svobod. V nálezu sp. zn. III. ÚS 671/02 (Sbirka rozhodnutí, svazek 29, náleží č. 10) Ústavní soud rozvedl podmínky, za jejichž splnění nesprávná aplikace jednoduchého práva obecnými soudy má za následek porušení základních práv a svobod. Jde o případy konkurence norem jednoduchého práva, konkurence interpretačních alternativ a konečně o případy svévolné aplikace jednoduchého práva.

Rozhodování o nákladech soudního řízení je integrální součástí soudního řízení jako celku a je samo o sobě způsobilé zasáhnout do práva účastníků podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), jak dovodil Evropský soud pro lidská práva v rozhodnutí ze 6. 2. 2004 ve věci *Beer proti Rakousku*, respektive v rozhodnutí ze dne 7. 10. 2004 ve věci *Baumann proti Rakousku* (č. 30428/96, resp. č. 76809/01 in <http://hudoc.echr.coe.int/>). V případě rozhodování o náhradě nákladů řízení je proto třeba přihlížet ke všem okolnostem, které mohou mít vliv na stanovení povinnosti k náhradě nákladů řízení. Úkolem obecného soudu proto není pouze mechanicky rozhodnout o náhradě podle výsledku sporu, nýbrž vážit, zda tu neexistují další rozhodující okolnosti, mající podstatný vliv na přiznání či nepřiznání náhrady

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.